

జానబరీదా వళి
అ

1068
8764

వేదంత(గంధములు)

ఓమ్

—:0:—

శ్రీరంగావధూతలవారి

జ్ఞానబోధావళి.

గుంటూరు నాడలి

శ్రీరంగావధూత భక్తిజన సమాజ కార్యదర్శియగు
అచ్యుతి నానామోహనరామచే ప్రకటింపబడియె.

నేనును దాక్షరశాల, విచిత్రపట్నము.

1910

నెల 0-4-11]

[నెల నాల్గొకాలు.

షేక్స్పీర్ || ప్రకృతి రహితుండు శాశ్వతం బ్రహ్మాయుష
 అఖల వేదాశ సత్వరం హస్యనో
 మచిలీపట్టణ జనపుణ్యం మహిత ఫలము
 ఆశ్రవిష్టానదాత రం గాఢభూత.

శ్రీరంగావధూతల వారీజీవితము

1880 సం॥ ది॥జూన్ తేదీన బృందావన పురమునందు (బాదరు) తలారి సుబ్బయ్య కృష్ణవేణమ్మ పుణ్యాత్ముల గర్భంబున మహానుభావుడగు రంగావధూత జన్మించెను. ఈ బాలుడు చిన్నతనంబునుండియు భగవంతునియందు నపరిమిత భక్తి గలిగి శాంత శమదమాది గుణంబుల కాకరుండై నవ్వుల కై నను బొంకి యెరుంగక సమస్త ప్రాణులను దిన ప్రాణాతుల్యముగ నెంచుకొనుచు పురుషులందరినినాడులవలెను, స్త్రీలను దల్లులవలెను భావింపుచు దిన దిన ప్రవర్ధమానుండై తల్లిదండ్రుల కత్యావండము గలిగింపుచు జూచువారెల్ల ఆహూయిబాలుని సత్యవ్రతమును, సుగుణసంపత్తియు జూడ నీతండు మహాజ్ఞాని యగునని మనంబుల దలపోసి యాకీర్షింప విలసిల్లెను. ఈ బాలుని కెనిమిదవ యేడు నచ్చినతోడనే తల్లిదండ్రులు బడికిబంపిరి. పాతశాలయందునుండు కొంచెపు కాలము సధిక శ్రద్ధా భక్తులతో విద్యనేర్చుచు మిగిలిన కాల మంతయు తోడి బాలురనుగూర్చి భజనలు సేయుచు బూజలు గావింపుచు దినకు దెలిసినంతవరకు విద్యాధ్యులకు బుద్ధుల గరపుచు నప్పడప్పుడు భక్తిపారవశ్యంబున గంటలకొలది దేహమును మరచి యానందాభిని మునిగి యుండుటచే బడికి

బోవుటయు గూడ మానుట దట్టస్థింపుచు వచ్చెను. ఉపాధ్యాయునకు జీతమీయుమని తల్లిదండ్రులు దనచేతికిచ్చిన సొమ్మును దారిబోవునప్పుడు బీదలగుపడినతోడనే దయారస హృదయండ్లై వారి కొనంగుచును, వస్త్రహీను లగుపడిరేని కొంచెమైనను సంశయింపక తనవైనందు వస్త్రముల నిచ్చుచును, నాదరింపుచుగడునంతోషముతో నింటికి పోవుచుండువాడు. ఒకనాడు తలిదండ్రులు గొన్నిఫలముల దెమ్మని యంగడికి బంపగా నచట కొందరు బీదలగుపడినతోడనే తనచేతనున్న డబ్బును వారికిచ్చి రిక్తహస్తములతో నింటికి దిరిగివచ్చి తండ్రియెదుట నిలువ దండ్రిజూచి పండ్లు కొనితెచ్చితివా యని తన్నునడిగిన “తండ్రి! మీకు క్షణకాలము సుఖమును గలిగించు పండ్లను గొనక శాశ్వత సుఖమునిచ్చు పండ్లనుగొంటి” నని తా నొనరించిన కార్యమును నివేదించెను. ఇట్లుదన చేతకొలది దానధర్మంబులు జేయుచు నెందైన హరికథలు, భజనలుజరుగుచున్నగాని, లేక యెవ్వరయిన భక్తులు వచ్చినగాని యచ్చటచ్చట కేగుచు సర్వ కాలములయందును, భగవంతుని తన మనంబున ధ్యానించుచు, నైహిక తాపత్రయంబునందు దన మనస్సును జొరనీయక సదా పరచింత గలిగి వర్తించు చుండెను. పదునాలుగు పదియైదు సంవత్సరముల యీడువచ్చువరకు నానాటికి భక్తివృద్ధియై ప్రాపంచక సంబంధ బంధములకు దూరుడయి ప్రాపంచక విషయం

బుల యస్థిత్యమును మనమున దలపోయుచు స్థిరమై
 నట్టియు, నద్వితీయ మయినట్టియు, యా బ్రహ్మానంద మెట్లు
 లభించునాయని పరితపించుచుండు సమయమున బందరు
 కోటలోగల “చందమ్మ”యను నొక మహాపతివ్రతా శిరో
 మణినిగాంచి యామెవలన గొన్ని రహస్యంబులు గ్రహించి
 యామెను దనకు గురువుగా భావించుకొనెను. ఆ పతివ్రతా
 శిరోమణి యాబాలుని గాంచిన తోడనే యతని సుగుణము
 లును, శాంతంబె మూర్తీభవించినదో యన నొప్పురు విగ్ర
 హంబును, భగవద్భక్తియును, జూచి యీయన మహానుభా
 వుండని యెంచి వారికి శిష్యురాలుగా నుండెను. జననీ పు
 త్రులవలె నొకరి కొకరు సహాయులుగా గొంతకాలమునుం
 డిన పిదప యాచందమ్మ సమాధి నొందెను. తదనంతర
 మీ యవధూతగా రింటనుండుట తగ్గించి యడవులయం
 దును, సముద్రతీరమందును నేకాంతమున సంచరింపుచు, నెం
 డకును వానకును చలికిని జంకక, యాకలి, దప్పిమొదల
 గువానిని లక్ష్యముసేయక నిద్రయనుమాటయే మరచి రా
 త్రియనియు బగలనియు విచక్షణలేక యహోరాత్రములేకా
 గ్రచిత్తుడయి తపస్సుగావింపసాగెను. అక్కడ నెవ్వరయిన
 దటస్థించి మాటలాడించిన యెడల గొన్ని సమయముల
 బ్రాపంచకవిషయమగ్నత లేమిచే మాటలాడ కుండుటయు,
 గొన్ని సమయములయందు బ్రహ్మానందాను భూతుడయి తన

లోదాను నవ్వుకొను చుండుటయు, జూచి మూఢత్వముచే
 వీనికి బిచ్చిపట్టినదాయని తలచుచుండిరి. ఇట్లుండ తండ్రి
 యీతనికి పెండ్లిజేసినగాని పిచ్చికుదురదనియెంచి తత్ప్రయ
 త్నములు గావించెను గాని యాతపసి తగు సమాధాన
 ములతో సంసార పాశముల దవులక తప్పించుకొనియెను.
 కొన్ని సంవత్సరము లీ రీతిగా తపోనిష్ఠాగరిష్ఠుడయియున్న
 పిమ్మట దన మనోరథమిడేరి భవబంధ విముక్తుడై బ్ర
 హ్మానంద పదవిని బొంది యామహానందమును, నజ్ఞానాంధ
 కారమున మునిగి దరిగానక తల్లశిల్లుమానవులను జూచి
 మిక్కిలి జాలిపడి వారల దరిజేప్పు కుతూహలము గలిగి
 రేయింబవళ్లు పద్యములతోడను, గీతనలతోడను, నచనముల
 తోడను, కథలచేతను, యుపమానములచేతను, సామెతలచేతను
 యసర్గళ హాస్యోరచీ ప్రవాహంబుచే బోధింపుచుండెడివారు.
 ఆహా! యామాటల మాధుర్యము, వాని యర్థగాంభీర్యము,
 యాకవితానైపుర్యము, యాకంఠస్వరము, యాబోధాప్రజ్ఞ
 యు, వినిన ప్రతిమానవుడును, నిశ్చేష్టితుడయి బొమ్మనె
 గదలక యాచదువురానివానినోట సకల శాస్త్రసారమును
 మృదుమధుర వాక్యములతో నచ్చుటనుజూచి యచ్చెరువు
 నొందువారు కొందరును, వారి యాకర్షణ దగిలినమాత్రము
 ననే ప్రపంచముమరచి భగవద్భావమునందు మగ్నులయిన
 వారు కొందరును, యానందమున గంతులువేయువారు కొం

దరును, నిట్లు పలుతెరంగుల చిద్విలాసముగా గుమిగూడి యుందురు. కొందరు వీరి మనోధైర్యమును, భక్తినిశ్చలతను, యింద్రియ నిగ్రహమును, తపోమహిమను గనుగొనసమకట్టి పలుదెరంగుల పరిశీలించియు దరిగానక విఫలమనోరథులై శ్రీవారి నిశ్చలవైరాగ్యమును గొనియాడి 'యాతండు సామాన్యపురుషుండు గాడనియు కేవల భగవత్స్వరూపుడనియు శిశ్రూషలు జరుపు చుండెడి వారు. ఇట్లు కొంతకాలము కాలక్షేపణ జరిపి తదుపరి శ్రీ వారు శిష్యవర్గముతో "ఇక ఆరుమాసములకు నిబద్ధితికి జనుచున్నాను" మీరుమేలు కొనుడి! మేలు కొనుడీ యని ముందుగానే తెలిపిరి. తదుపరి నిజ పదియేను దినంబులలో దేహము విడుచు చున్నానని చెప్పి శ్రీ వారు పరమాత్మయందు బూర్ణైక్యము బొందువరకు బోధలు సల్పుచు, బ్రియ శిష్యులు దన వియోగంబునకై తల్లడిల్ల నేను లేననిమీరు భయపడకుడు నేను నుడివిన ప్రకారము నడచిన ప్రతివానికిని దర్శనము నొసంగి సంశయములు నీర్చి కడతేర్చెదనని ధైర్య ముపదేశించి 1905 సం. ది 4 శిశుబురు తేదీన బ్రహ్మైక్యమును బొందిరి.

ఈ మహానుభావుడు లోకహితార్థమై సమాధి నిష్ఠను జూలించి యప్పుడప్పు డుపదేశించిన వాక్యములును, పద్యములును, కీర్తనలును, వ్రాయుటకు వీలు పడనంతటియనర్హ భా

రాయుతమైయుండుటచే, అవివేనవేలు యున్నను, నధికప్రయా
సచే యీకొంచెము కీర్తనలను, పద్యములను, కథలను, పూ
త్రము అక్కడక్కడ శిష్యులు వ్రాసుకొనినవి నొక్కచోట
జేర్చియీరూపకంబుగ నిప్పటికి నితమాత్రము జనోపకారము
కొరకు ప్రచురించుట కలిగినది. ఇందే దప్పలున్నను వ్రాసు
కొనిన వారి పొరబాటులే గాని శ్రీరంగావధూతలవారి నోట
నుండి యొకప్పుడును పొరబాటు రానేరదు. గనుక తప్పులను
మన్నించి, ఒప్పులను మాత్రము గ్రహింతురని మాజదునగు
లను బ్రార్థింపుచున్నాడను.

ఇట్లు

అశ్వురి రామమోహనరావు.

గుంటూరు.

వి ష య సూ చి క్.

వి ష య ము .	పేజీ
1. యోగ సద్గురుదేవా	1
2. నయనారె చంద్రమ్మ	2
3. ఏమి నేతు కొరగాని	,,
4. అన్త యిదివినుమా	4
5. సుందర చిన్న	5
6. ఎందుచోడునే	6
7. జనులాం జనులాం	7
8. పోదాము రావేటి	8
9. గురుపాపంబులె	9
10. పెండ్లనంబొనరింతు చేకొన్నడి	,,
11. క్షణభంగురంబగు	11
12. దేవమార్గము దెలిసిన	12
13. మూడుగుణములను	13
14. చాతార సద్గురు దెలియ	14
15. ఏమి జెప్పదు యేమిజూపుదు	,,
16. భయమెందుకే మానసా	15
17. ఆహామానసా	17
18. జగముండే దస్యై మెరు కెండ్ మావుం	18
19. ఆనంద సాగరమున	19
20. వాదమాడే సాధులాం	20
21. ఏమిలేనిద నెరుగ లేరయ్యా	21

22. అందడుగదా నిజమేదో	22
23. అనందమే మానసా	24
24. డుమడుమ	27
25. గురు శిష్య సంవాదము	28
మంగళహారతి	31
నరకము, స్వర్గము, మోక్షములను గూర్చి	33
చూత వృక్షములను గూర్చి	37
దీపమును గూర్చి	41
పాటును గూర్చి	42
మనసును గూర్చి	45
మాయా, మనసులను గూర్చి	46
మంచి యనిపించుకొన నెత్నించువారి కష్టమును గూర్చి	49
చివ్వుట పురుగును గూర్చి	50
అశుద్ధపు ముద్దలను గూర్చి	51
అంతశ్శుద్ధిని గూర్చి	53
చంద్రుని గూర్చి	55
కుమ్మర పురుగు సామెతను గూర్చి	54
పరివ్రాణమును గూర్చి	55
అశాసామర్థ్యతను గూర్చి	60
మనోఽశితిని గూర్చి	61
ఆత్మజ్ఞాన మార్గ ప్రశంసను గూర్చి	62
జ్ఞానమార్గ పద్యములు	63
కంఠార్థములు	70

ఓం.

శ్రీరంగావధూతలవారి అనుభవజ్ఞానకీర్తనలు.

1. రాగం, జంగుమాటి—ఆదితాళం.

రారా సద్గురుదేవా । వేవేగమె॥

1. రార సద్గురు దేవా । యేరమహాను భావా
నేర మెంచక బ్రోవ । వేవేగమె॥ రారా॥

2. యుక్తా యుక్తము । లెరుగని వాడను
భక్తార్చిత గావ । వేవేగమె॥ రారా॥

3. కనగ్రుడ్డి విన చెవుడు । కనలేను వినలేను
మనవిచే కొనవేర । వేవేగమె॥ రారా॥

4. రాగ రహిత దివ్య । భోగ మహిమ జూపి
బాగుగ నేలరారా । వేవేగమె॥ రారా॥

5. ఇంచుకై నను మొరె | లించపు దీనుల
చంచలతను బాప | వేవేగమె|| రారా||
6. ధరరంగ దాసాఖ్యండు | మఱిమఱి మొరలిడ
అట మరదేలార | వేవేగమె|| రారా||

2. రాగం, హిందుస్థాని కాఫీ- ఆదితాళం.

1. నయనారె చందమ్మ | నయము ద్దులమ్మా
భయమోహముల నిల | బాసి యుంటివిగా||నయ||
2. ఎందూన నలసట | జెందవీపమ్మా
సందేహ శూన్యము | నొందియున్నావే|| నయ||
3. నాదు బిందుకళా | తీతమైనావె
ఆడరించెడి గురు | పాదువు నీవె||నయ||
4. గుణరహితమైన | ఘనురాల వమ్మా
అనుమానములు మిమ్ము | నంటవు సుమ్మా|| నయ||
5. మోడభేదములేని | సాధురాలవే
వాడ భేదము మాని | వసియించినావే|| నయ||
6. వాసిగ ధరరంగ | దాసుడనమ్మా
మోసమేమిక నన్ను | పోషించుమమ్మా ||నయ||

3. రాగం, ఫీటు—ఆదితాళం. (దోరూపాదిరి)

1. ఏమి సేతు కొరిగాని జన్మమతి | బాము చూపు

తుందమ్మా • పామరుండ చెడు నోము నోచితిని | కోమ
లాంగి చందమ్మా॥

2. స్వల్పవృత్తి సంకల్పముచే భువి | నల్పుడనై తినో
యమ్మా • చిల్పి చేప్త యీవల్పుదీర మది | నిల్పలేను
చందమ్మా॥ ఏమి॥

3. సారవిహీనుని జేరదీసి నెడ | భారమునెంచకోయమ్మా
వేటు దిక్కు యుపకార మొసగలే | దాదరించుచంద
మ్మా॥ ఏమి॥

4. వృక్షము విడచిన పక్షి నైతి నా | కక్షయ మొసగు
మోయమ్మా • రక్షణ సేయవె తక్షణ మిలవల
పక్షమేల చందమ్మా॥ ఏమి॥

5. తుచ్చభోగముల స్వచ్ఛ మేడనే | నచ్చమెరుగనో
యమ్మా • బిచ్చగాడనై వచ్చినాడ జయ | మిచ్చి
బోవు చందమ్మా॥ ఏమి॥

6. ఈదలేను భవసాగరముననీ | పాదసేవకుడనమ్మా
క్రోధమేల కడు బీదవానిన | న్నాదరించు చందమ్మా॥
ఏమి॥

7. రంగదాసు సుతుడొంగి సేవలు | ప్పొంగుచు
జేయునోయమ్మా • అంగనరో పర సంగ తెరుంగక |
భంగపడితి చందమ్మా॥ ఏమి॥

4. రాగం, ఫీజు—అదితాశం.

అమ్మాయిది వినుమా । సత్యమెచం । దమ్మ యిదిగ
నుమా • నమ్మరాదీ మాయ సుఖము । యిమ్మహిజూ
టాని దెలియవె॥ అమ్మా॥

1. సారములేదాని ప్రకృతి । జేరనేమి లాభ మిలలో
దారి గాన లేక వ్యర్థమై । యూరకె చెడి పోకు నుమ్మా॥
అమ్మా॥
2. ఎచ్చటో పరి పూర్ణ మున్నది । హె చ్చుగాగాంచె
దసని • పిచ్చియాశల తోడ వెతల । జొచ్చి మోస
మొందకమ్మా॥అమ్మా॥
3. అంతయు నీ వనెడి యునికి । యెంత దూరము తర
చిచూచిన • వింతగానీలోనె గలదిక । భ్రాంతులను
యెడబాపి జూడుమ॥ అమ్మా॥
4. ఎప్పటికి ముప్పులేదని । ఒప్పుగా నీలోన నీవె
యిప్పుడే మేల్కొంచి జూడుమ । తిప్పలను బడబో
కుభువిలో॥ అమ్మా॥
5. రాగములను గూడి తుచ్చ । భోగమనుభవించినెడల
వేగమే సదానంద । యోగివై యుండుట కల్గున॥
అమ్మా॥

6. తనయుడగు రంగావధూత | గుణము కుదిరెడి బోధ
జేసెను ♦ జనన మరణము లేనివై భవ | మనయమును
గనుగొనుము తల్లి॥ అమ్మా

5. రాగం, ఫీజు—ఆదితాళం.

1. సుందరచిన్నది | బందరునున్నది | అందరికందదు
వినరా ♦ పొందుగ పెద్దవీధి | నందున వెలసియా |
నందముతోనుండేనురా || సుంద ||
2. ఫలాఫలములకు | మూలదేవియై | కలకాలమునుండు
నురా ♦ లీలాగాను జగ | మేలు వాణి మా | పాల దే
విగ నుండేనురా || సుంద ||
3. మీసము దిద్దెడి | రోష గాండ్లనెల్ల | మోసపుచ్చెన
న్నదిరా ♦ దాసజనుల ని | మేషమైన యెడ | బా
సియుండ నన్నదిరా || సుంద ||
4. రవ్వలమేలిమి | మువ్వల హారము | రవ్వజేయుచుం
డెనురా ♦ నవ్వనాపలే | మెవ్వరమైనను | వహ్వయే
మిజెప్పుదురా || సుంద ||
5. అటమరేలర | మొరాలించె న | ధ్గురుదేవియైయుం

డనురా • దురితాత్ములను । దరిజేర్చకను । ఘోరనరక
మొసగునురా॥ నుండ॥

6. భ్యాతిగ రంగావధూత నుతునిపై । ప్రీతి జూపుచుండె
నురా • మాతామహేశ్వరి । జ్యోతీ స్వరూపిణి । నీ
తిదెల్పుచుండెనురా॥ నుండ॥

6. రాగం, నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

1. ఎందు బోదునే । ఆనందరూపిణి, నే । నెందుబోదునే
• ఎందుబోదునా । యందుప్రేమలే । దిందుముఖచం
దమ్మ జననీ॥ ఎందు॥
2. నమ్మి నాడనే, ఓ । యమ్మాచేకొమ్మా । నెరనమ్మినాడనే
• నమ్మినాడనో । యమ్మనన్నుచే । కొమ్మ వరముల
నిమ్మువేగమె॥ ఎందు॥
3. నందనుండ నే ధర । బందరుపురనివాసి । నందనుండ
నే • నందనుండయే । సందుజూపెదవై । వందనంబు
భవబంధవిమోచని॥ ఎందు॥
4. ఆదరించవే నీ । పాదసేవకుడ న । న్నాదరించవే •
ఆదరించు నీ । పాదసేవకుడ । మోదముతోడను ।
వేద పురాణి ॥ ఎందు॥

5. దాసునై తినే । భాసురంబుగ రంగ* MADRAS నై తినే
 *దాసునై తినను । కాచిబోవును । దోసిల్గొతిని ।
 మోసమేమికను॥ ఎందు॥

7. రాగం, యదుకుల కాంభోజి—ఆదితాళం.

జనులారా జనులారా । మా జనని చంద్రమ్ము గని
 రామిరెచ్చెన॥జను॥

1. తెల్లని చీరగట్టి । నల్లని రవిక దొడగి
 చల్లని కృప వెద । జల్లెడి మాతల్లి॥ జను॥
2. ఒంటి కాసు నల్ల పూసల్ । కంఠమున తాలిబొట్టు
 జంట బాయక భక్తుల । నంటి బ్రోచెడి తల్లి॥ జను॥
3. నిగ నిగ లాడెడు । నీలవర్ణ పుచాయ
 అగణితముగ । సుగుణము లొందిన తల్లి॥ జను॥
4. కాళ్లకు కడియాలు । వ్రేళ్లకు వెండి మట్టల్
 నీళ్ల భావి యొద్దైన । నిలచుండుటెరుగదు॥ జను॥
5. దాసురంగయ్యసుతుని । బాసి యీభువిలోన
 ఆశ లెల్లనుగోసి । వాసి కెక్కిన తల్లి॥ జను॥

8. రాగం, నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

1. పోదామురావే జీవీ | మన | కాధారుడగు శ్రీగురు ,
పాదములదగికి॥పోదా॥
2. ఈధరణిలోదరి | లేదని తెలుసుక
శోధనజేసి మోహ | బాధలెల్లను విడచి॥ పోదా॥
3. ఏమిలేదని నమ్ము | కామాది గుణముల
బాముల బడనేల | తామసముల నడచి॥ పోదా॥
4. ముచ్చట నొందెదవు | మచ్చరముల చేత
హెచ్చరికతోడ | నిచ్చట నిల్వబోవు॥ పోదా॥
5. అన్యగుణమునిన్ను | భిన్నముజేయుగాన
శూన్యముజేసి బహు | నాణ్యపదవి నొంద॥ పోదా॥
6. మనవారు మన మనె | మమతలలోబడి
అనునైన తరినివిడి | అన్యాయ మొందనేల॥ పోదా॥
7. కలకాలమికామా | దులకు దగుల్వడి
వెలువడ లేక జన్మ | వేదనల నొందెదవు॥ పోదా॥
8. రానుయోనులనుండి | పోను దేహమువిడి
కానుమ యిక నైన | మానవజన్మమును॥ పోదా॥
9. వాసిగ తలారి వారి | వంశ మందున రంగ
దాసుని మాటలు | మోక్షపు బాటలు॥ పోదా॥

. రాగం, ఫీలు—అదితాళం. (డోరామాదిరి)

1. గురుపాదంబులె | పరిపూర్ణంబని | గురితోనమ్మును
సుజ్ఞాని ♦ చిరకాలంబును | నరకము నొందును | ప
రిపరి విధముల నజ్ఞాని॥
2. అతీత మార్గం | బచలంబేయని | యాత్మదలంచును
సుజ్ఞాని ♦ మతి నిలుపక నీ | క్షీతిమోహంబుల | హత
మైపోవును అజ్ఞాని॥
3. కాలహరణమును | జేయకతా దు | మ్మలిలోజేరడు
సుజ్ఞాని ♦ పాలుమాలి సంసార | జాలమున | గోల
లచే జెడు నజ్ఞాని॥
4. వాసిగ ధర రంగ | దానుని భావము | పలుమరు
తరచును సుజ్ఞాని ♦ లేశమైన వి | చారణ సేయక |
మోసము జెందును అజ్ఞాని॥

10. రాగం, నాదనామక్రియ— అదితాళం.

వందనంబొనరింతు చేకొనుడి | భువినందరికినే॥ వంద॥

1. వందనంబొనరింతు చేకొను | డెందరోమహానుభా
వులు ♦ రంధ్రవిడి అద్వైత బ్రహ్మ | నందమునదేలా
డుచుందురు॥ వంద॥

2. గాఢమైయతిగోప్యమైతగు । జాడగను గోనిరూఢి విడు
వక ♦ మూడు కాల్యలు దాటి నిశ్చల । వేడుకను గని
వెలయువారికి॥ వంద॥
3. మోదభేదము లేని యార్యులు । భేదమెరుగని సాధు
మూర్తులు ♦ వేదవేద్యులై న వారి । పాదపద్మము
లాత్తదలచుచు॥ వంద॥
4. లింగమును దిగ మిగ్రిగి నార్దురు । దొంగలను మృతీ
నొంద జేతురు ♦ సంగరహితమునెరుగు పూర్ణుల ।
కొంగి సేవలుజేయు వాడను॥ వంద॥
5. కుళ్లు నంటని దివ్యపురుషులు । కల్లుద్రావిన పగిదినుం
దురు ♦ యెల్లరిని సమప్రియమున తమ । యుల్లము
నభావించు వారికి॥ వంద॥
6. లోకాతీతులధిక నిత్యులు వి । వేకమున సర్వము
నుమరతురు ♦ రాకపోకలు రెంటి నడుమను । యేక
ముగ నుండేటి వారికి॥ వంద॥
7. వాసిగానేటైన బందరు । ప్రాతరామనపేట లోన♦
భాసురంబుగ వెలసి రంగ । దాసునై నేనెల్ల వారికి॥
వంద॥

11. రాగం — ఫీలు — ఆదితాళం

1. త్షణ భంగురంబగు | దేహమునమ్ముక | సంచరించుట
నీకు | సరియగునా ♦ ఘణఘణమను నిప్పు | లను బెట్టి
మాడ్చురెకన లేకయుంటివె | ఓమానసా || త్షణ ||
2. గురునాజ్ఞమీరుచు | గుణము కుదురు లేక | శునక
బుద్ధిలోనుండ | సరియగునా ♦ మరణము నొందిన
యరనిమేషములోనే | పరుల పాలగుదువె | ఓమా
నసా || త్షణ ||
3. గంగతుంగ భద్ర కాశికావేరికి | ఘనమనిబోయిన
సరియగునా ♦ మంగళ పడవిని మదిలోనెగన వలె |
మాయను దెలియవె | ఓమానసా || త్షణ ||
4. ఫష్టన యింగ్లీషు ప్యాసు జేసి నం | తుష్టిలోనుండిన
సరియగునా ♦ యిష్టముతో పరకష్టమునేయక | భృ
ష్టయ్యి పొయ్యేవు ఓమానసా || త్షణ ||
5. కాసులుపట్టెడ నాను గోధుమపూసల్ | వేసుకతిరిగి
నసరియగునా ♦ భాసురముగ లౌక్య వేషములన్నియు |
నాశనమని దెలియవే మానసా || త్షణ ||
6. రంగు రంగుల్ గల అంగీలు వేసుక | పొంగుచు దిరిగి

నసరియగునా • రంగావధూతవై భంగములేనితె ।
రంగు నెరుంగవె ఓమానసా॥ త్తణ॥

12. రాగం—ఘోరి- ఆదితాళం.

1. దేవ మార్గము దెలసిన మహానుభావులు । జన్మమునకు
రారుగా । మరల పోరుగా॥ దేవ॥
2. సంశయముడిగిన సద్గురు బోధవిన్న ।మీద మోక్ష
మున్నదీ అగుపడుచున్నదీ॥ దేవ॥
3. కానరాని దానిగను వారి కను ।మానములు దీరునూ ।
దారికి జేరునూ॥ దేవ॥
4. కామక్రోధలోభ మోహమదాది గుణముల । క
డకుజిమ్మిన గల్గు నూ । కర్మము తొలగునూ ॥ దేవ॥
5. సర్వముతానని దెలసిన పూర్ణ భావము । లోనగంతులు
వేతురు । నిజమును జూతురు ॥ దేవ॥
6. జాడ నెరుగక జడలు బెంచిన । జన్మరహితంబగునా ।
తిరుగుటతగునా॥దేవ॥
7. ధారుణిన్ తలారి రంగ । దాను దెల్పిన వాక్యముల్ ।
యిహపర సౌఖ్యముల్ ॥దేవ॥

13. రాగం, పీఠ—ఆదితాళం.

1. మూడుగుణములను | రూఢిగ విడిచిన | వాడేపూర్ణ
డుదేవా • పాడుభ్రాంతులను | గూడియున్నయా |
గాడిద యెరుగదు త్రోవ॥ మూడు॥
2. కుక్క పంది యేనుగులను మింగిన | చిక్కురహిత
మోదేవా • ఎక్కడ జూచిన నిక్కముగను తా | నొ
క్కడె గనబడు త్రోవ॥ మూడు॥
3. దేశకాల పాత్రల యందెన్నడు | అశయుంచడోదేవా
నాశనమగు యీ వేషములను భువి | రోసియున్న
యెడ త్రోవ॥ మూడు॥
4. బాగోగులని యెడి | రాగ ద్వేషముల | సేగినొండ
డోదేవా • వేగసర్వపరి | త్యాగమందుగల | భోగ
మరసి నెడ త్రోవ॥ మూడు॥
5. బాలోన్మత్త పిశాచరీతిగా | లీలసల్పునో దేవా • పీల
హర్షమును | నేల గొట్టిభువి | గూలబడని యెడత్రో
వ ॥మూడు॥
6. ముదముతోడ సద్గురు వరు కృపచే | గన్నభావమిది
దేవా • పదిలముగా రంగావ ధూతకిల | బాగ్యమొ
సగె నీత్రోవ॥ మూడు॥

14. రాగం, ఘరజ్ — ఆదితాళం

దాతారె సద్గురు దెలియ, యిహపర॥ దాతా॥

1. అందుట దుర్లభ మందరికిని యది । యెందుజూచిన ను । సందు లేకున్నయది॥ దాతా॥
2. ఘాతసేయు కిరాతకు లతిశయ । రోతగ జూతురు నీతివంతులను॥ దాతా॥
3. మనసులోనున్నది మనసె యెరుగునది । కనుమనియ న్నది । కనబడకున్నది ॥దాతా॥
4. వాసిగ భువిలో వరరంగయ్యకు । భాసురముగనదివ శమై యున్నది॥దాతా॥

15. రాగం, నాదనామక్రియ — ఆదితాళం.

1. ఏమిజెప్పుదు యేమిజూపుదు । యెండమావై యున్నది చెండి వేయగ వలయునెరుకను । నిండిబయలొకటున్నది॥
2. తానుతాను యేకమైన । తావుగానేయున్నది । నేనునీవు లేని వలెనే । గానబడుచున్నది॥ ఏమి॥
3. ఆదిమధ్యాంతములులేక । అంతట తానున్నది శోధజేసి జూచుకొన్న । చోద్యమవుచునున్నది॥ ఏమి॥

4. జపతపములు కానిది యది | జాతిభేదములేనిది
చపలచిత్తులకెందునిజముగ | శక్యముగాకున్నది॥ఏమి॥
5. పుట్టుచావులేమిలేక | దిట్టముగతానున్నది
గట్టుపల్లమేమిలేక | ఘనతగలిగియున్నది॥ఏమి॥
6. హరిహరాదులకై నగాని | అలవిగాని దయ్యది
ధరణిలో తలారి నంగ | దాసుకను భవమైనది॥ ఏమి॥

16. రాగం, ఫరజ్ — ఆదితాళం.

భయమెందుకే మానసా, మానస, మనసా, భయ
మెందుకే మానసా, సద్గురుకుండ॥ భయ॥

1. భయము యెందు, కభయము లొసగును | నయము
గా యా దయనుగోరి • స్వయము గానీప్రుషికుమరి |
రభయమునే జెంగునలె॥ భయ॥
2. లేనియెగుక పోయెననియను | మానము లేకుండజేసి
• దానిభావము దెల్పి తనయభి | మానముమాన్పిన
నెనుక॥ భయ॥
3. కొంచమైన | చంచలమును | నుంచకుండ దీసి వేసి
• మంచిదైన యచలమును బో | ధించిజెప్పుచున్న
నెనుక॥ భయ॥

4. సంశయముచే బడక దాని । వంశమును నాశనము
జేసి ♦ హింసలెల్లను బాసి పరమ । హంసను గనుగొ
న్నవెనుక॥ భయ॥
5. యుక్తిచే కలిమాయ దేహః । సక్తిని విడనాడితుడకు
♦ రక్తిగా విశ్రాంతిగలయా । ముక్తిసతి బెండ్లాడు
వెనుక॥ భయ॥
6. పట్టు విడుపు లేని బ్రహ్మ చట్టువలెగడల కనిశము •
బట్టబయలైయున్నదాని । గుట్టును గను గొన్న వెను
క॥ భయ॥
7. ఎందుజూడ సఖిండ పూర్ణము । నందులేని స్వానుభ
వమని ♦ బంధ మోక్షము వీడి పరమా । నందమును
గను గొన్న వెనుక॥ భయ॥
8. భేదరాహిత్యంబు నొంది । బోధరూపకమైన దెలిసి
♦ నాడు బిందుకళాతీత । వీధిని గనుగొన్న వెనుక॥
భయ॥
9. నామరూప క్రియయు సర్వ । మేమియును లేనట్టిస్థితి
గని ♦ బాములను దెగవైచి తృప్తిచె । కామమును
మరచిన వెనుక॥ భయ॥
10. సూటిగా నేఱైన బుడరు । కోటపెద్దవీధి లోన ♦

వాటముగ రంగావధూతై । పాటిగావిలసిల్లు వెనుక॥
భయ॥

17. రాగం, నాకోజి—ఆదితాళం.

ఆహా మానసా, మోహపాశఘ్నన, మోసపోయెదవు॥
ఆహా॥ దేహశాస్త్ర కులాభిరతిని విడు॥ ఆహా॥

1. దిక్కు లెల్లగురుడొక్క రీతిగ । పిక్కటిల్లుచున్నాడె ।
ఎక్కడ వెదకిన వాడె । తిక్కడెలనుకొని జూడె
చిక్కుదీరుభువి । కొక్కె రాయివలె । ధిక్కరించకి
ది । చక్కనిభావము॥ ఆహా॥
2. పంచభూతము లైదుగూడి పా॥ । పంచమాయెనిది
వినుమా । మంచిచెడ్డ గనుగొనుమా । యెంచ నేమి
లేదనుమా • కొంచమైన యూ । హించిచూడవతి ।
చంచలంబు బా । ధించ నేడ్చెదవు॥ ఆహా॥
3. ఊరుపేరులే నమితదుఃఖమును । చేరదలతువదియేల ।
దారితప్పినెడగోల । పూరక చెడెదవుమేల • క్కూర
మైనగతి దూరినెడల ని । హ్మారణంబుగ । నారడి
జొందెద॥ వాహా॥

4. పాపపుణ్యముల ప్లాపుగోరచి । ద్రూపమే సత్యము
గాదు । తెరవేపునెరగినెడవాడు । పరితాపమొండ
పనిలేదు • రేపుమాపు స్వప్నోపదేశముల । దాపు
కేగయను । కూపమెరుంగుము॥ ఆహా॥
5. నిన్ను నీవుగనకున్న సంగతిని । యెన్నదలచవే మీఁడ ।
వెన్నెల నొసగెడిజాడ । తిన్నగనుండవె మూఢ •
యెన్నోజన్మములు యున్నవందురిటు । కన్నుతెరచి
గను । మన్నియు బాయును॥ ఆహా॥
6. కుక్కచండముగ నిక్కమెరింగియు । కక్కిసవస్తున
కీపు । మక్కువ గొనుచున్నావు । చొక్కియుంట
గనలేవు • పక్కనె యున్నవి పెక్కువలలునిను ।
గ్రక్కున పట్టుకఁమొక్కిన విడువవు॥ ఆహా॥
7. ధరణిలోన రంగదాసు బోధలకు । తిరుగులేదనుచు
నమ్ము । సరగున దెలుసుకొమ్ము । తరుగని భాగ్యమును
మ్మా • పరగబ్రహ్మ వేత్తలయినవారల । మరుగుజేరి
యతి మురిపమెరుంగుము॥ ఆహా॥

18. రాగం, నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

జగముండేదన్యతమెరు, కెండమావురా! యెరుకెండమావురా.

1. బాసెడి స్వప్నమున , కాశపడినయెడ . లేకమైనను
శుద్ధభాసమున్నదే॥ జగ॥
2. జ్ఞానమజ్ఞానము . లేనియచలమున . మానాభిమాన
ముల . మేనువిడువరా॥ జగ॥
3. ద్వందరహిత యా . నందమునెఱిగిన . యెందుజూచి
నబయ . లందేయుండురా॥ జగ॥
4. నిశ్చయముగనిది . హెచ్చరికగునది . గచ్చపాదను
జూచి జొచ్చశ్రేయమా॥ జగ॥
5. భావాతీతమైన . త్రోవనుగనునెడ . నీవేసర్వమన్య
మేమియులేదురా॥ జగ॥
6. భాండజలముల యం . దుండుభాస్కరురీతి . నుండేటి
భ్రాంతులను . చెండివేయరా॥ జగ॥
7. ధరణి బందరుకోట . పురివెద్దవీధిలో వరసత్య చంద్రు
లరయబ్రహ్మరా॥ జగ॥

19. రాగం, నాలోజ - ఆదితాళం.

ఆనందసాగరమునదే . లాడుదామురండీ

తానందేతానన . తాతక్కలన్యంబె॥ ఆనం॥

1. ధ్వయదోష గుణరహి, తద్వయితమండీ ।
భయమెందుబడరందు! బాగందుబరసండు॥ ఆన॥
2. భావాభావములరెంటి । కావలుందండీ
భావమొ యభావమొ భావాభావములులేవు॥ ఆన॥
3. అందిందు నెందైన । యుందిచూడండీ
అందిందునిందందు । సంబెందులేదందు॥ ఆన॥
4. వాసిగరంగావధూత । జేసినబోధల్లె
నాశరహితమహో । ల్లాసమఘచువిని॥ ఆన॥

20. రాగం, ఫీజ—అదితాశం.

1. వాదమాడే సాధులారా । వాదమాడకండీ ।
మీ, పాదసేవకుడగురు! బోధవినుడీ॥ వాద॥
2. ఆకాశంబే బయలందురు । ఆకాశముగాదండీ,
ఆకాశమున జడత్వమున్నది! అగుపడుచున్నదండీ॥ వాద॥
3. మిథ్యాపాపంచకమనిరి । బ్రహ్మసత్యమా
అథ్యాసో పాపవాదము । మిథ్యకున్నదా॥ వాద॥
4. విపరీతమెగురు కృపగోరితిమని । నెపములెన్నకండీ,
చపల ముడుగని యుపదేశంబులు చెడిపోవుటకండీ॥
వాద॥

5. ధరణిలోన రంగావధూత | మొరలువినండీ!
పరమభక్త వరులజేరి | తెరవుగానండీ॥ వాద॥

21. రాగం, నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

ఏమిలేనిదనెరుగ లేరయ్య | సోమరులతీత॥ మేమి॥

1. యేమిలేనిదనెరుగ లేరు | తామసాత్తులైనవారు॥
పామరత్వము వీడినద్గురు | స్వామిబోధప్రేమతోవిని॥
ఏమి॥
2. ఉండిలేనట్లుండి నిఖలము | నుండద్వితీయము నుండ
గాంచి • ఖండఖండమైన యట్టియ | ఖండపదవి
రెండుగానిది॥ ఏమి॥
3. కాగడానుచేతబూని | వేగచీకటి రమ్యయనుచు॥
బాగుగా బిలచినగాని | సాగివచ్చునె త్యాగమొంది
ఏమి॥
4. గొడ్డలిచే నడవినంత | గొట్టిపారవైచువెనుక,
చెడ్డవైన మృగములుండ | అడ్డులేక యొడ్డునబడు॥
ఏమి॥
5. మాయమాయమాయయనుచునె | బొయక సంసార

మందు ♦ హేయమైన మడ్డిలోబడి | హాయిగానుడు
టనుమరచి॥ ఏమి॥

6. వెన్నయందే కాచనేయి | యున్నరీతితన్నదాను ♦
గన్నయెడల గమ్యపదవి | యున్నదితానున్నచోట॥
ఏమి॥

7. చూడగలడే గుడ్డిమనుజు | డేడనైన నద్దమందు |
రూఢిగా తననుందరతను | వేడుకతోగూడుకొని॥ఏమి॥

8. వాసిగ తలారివారి | వంశమందున రంగదాసు ♦
సంశయంబునులేని నిశ్చల | హాశమెరుగజేయుచు
డగ॥ ఏమి॥

22. రాగం, వాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

అందదు గదా, నిజమేదో | అందరికిని యనుభవ
మున, కందదు గదా, నిజమేదో॥

1. అచలమార్గమని | యార్జులు నుడువగ | అందున
కొందరు గురూపదేశం ♦ బందుచు యాగురు శిష్యు
లిరువురు | అచలురమనుకొని | యానందించిన॥అంద॥

2. పరిపూర్ణంబట | యెరుక లేనిదట | యెరిగించెడిన |
ద్గురుడు కలండట ♦ యెరుకలేని యా పరిపూర్ణంబు

ను । యెరిగించెదమని । యెట్లనెదరొ భువి॥ అంద॥

3. ఏను నీవు యనె భావము యెరుకని । యెంచిరిగద
ప్రాపంచము లేదని • నేను నీవు లేనిదె గురుశిష్యుల
నియమమేదయా నేమియు లేనిది॥ అంద॥

4. బయలు బయలనుచు బల్కుగ నేటికి । భయరహిత
మైనదేనిర్భయలది • నయముగ యాబయలే బ్రహ్మ
బని । నమ్మిన గోప్యము నాతటనున్నది॥ అంద॥

5. తన్ను డెల్పువాడే సద్గురుడని । పిన్నలు పెద్దలు నెన్ను
చునుండిరి • తనుదా నెరిగినతానేలేడే । యున్నదెచ
ట యా యుపదేశంబులు॥ అంద॥

6. రెండుమూడు నాల్గణాలుబెట్టిన । దండిగ్రంథములు
వచ్చునువాటిని • నిండమక్కువను చేతబూని య ।
ఖండులమని తా మెగురుచు దిరిగిన॥ అంద॥

7. విగ్రహపుష్పినై వేద్యనష్టయని । అగ్రగణ్య భాష్య
లన్నరీతిగ • పృథ్వీజెప్పెదరు సుజ్ఞానులమని । శ్రీఘ
ముగను నత్యగ్రత జెందుచు॥ అంద॥

8. కాలుజూడ గడపదాటకుండిన । మాటలు కోటలు
దాటినపగిదిగ • చాలగ నచలము కీలకమెరిగిన ।
శీలుడులేడని దూలనాడినను॥ అంద॥

9. జన్మబెత్తిన అన్వయమవనిలొ । తన్వయ తారతమ్యము గనుగొని • నిర్మలాత్మతో నిలచి యుండుటకు । కర్తసూత్రమే కారణమందురు॥ అంద॥
10. పున్నస్థితులను తిన్నగనందరు । యెన్నుడి యెరుకను అన్నలారయిల • దున్నయినెనన దూడనుగట్టుడి । యన్నచందముగ నున్నదిచూడగ॥ అంద॥
11. పదియిరువది రూకలు వశపరచెడి । అధికధనముగల ఆపులైనయెడ • ముదమునయెరుకను మునువిడిపింతురు । పిదపపూర్ణమును ప్రియమునజూపిన॥ అంద॥
12. గుణరహితమే బహుగుహ్యంబైనది । దననమరణములు జేందని జాగ్రత • తనలోతానై తరచిజూడవలె । అనుమానముచే నటునిటుబోయిన॥ అంద॥
13. ధరణిలో సద్గురు సత్యవాణి చు । దమ్మ స్వరణనిరతమును జేయుచును • పరగతలారి రంగదాసునని కీర్తన బాడిన కీ ర్తికొరకెగా॥ అంద॥

23. రాగం, నాదనామక్రియ - ఆదితాళం.

ఆనందమే మానసా బ్ర । హ్నానందమేమానసా॥

1. ఎంతతరచినను | అంతము దొరకదు | సంతకూట
మిది చెంతనె యున్నది | వింతగ గురుశిష్యాంతరంగ
మున | అంతయు శూన్యము | భ్రాంతియె మూల
ము|| ఆనం||
2. అనవినరానిది | మనముననున్నది | గనునెడవారికె ఘన
మగు , నన్యలు | పనిబశితనకడ పాదములొత్తిన,
మనవిని జూపెద మనుటచి ధర్మమే|| ఆనం||
3. వట్టిది సర్వము | వట్టిదనుటయును | వట్టిది, భావము
నట్టిది వట్టిది | యిట్టిదట్టిదన దిట్టపడదు క్రియ | వట్టి
దొ, ఘట్టిదొ యెట్టిదొ తెలియదు|| ఆనం||
4. కొద్ది గొప్పయనె | రద్ది లేదనుభవ | సిద్ధము దీనిని
సిద్ధులుగను గొని | ముద్దుగ వృత్తిని వ్యర్థమనుచు
విడి | వర్ణిల్లుదురట సార్థకమున బడి|| ఆనం||
5. ముదముతో శ్రీగురు | ముఖ్యశిష్యులకు | చెదరదె
న్నటికి అదుగో పూర్ణము | పదిల మెరుగు మని సద
యులుగను మను | టదియునునెరుకే | హృదయము
శూన్యము|| ఆనం||
6. మోదము తోడను సాధులు రూఢిగ | ఆదిని ఖోడశ
మావల సత్యము | ద్వాదశ మంత్రము వేదనలేని
ది | భేదరహితమనె | బోధయు మాయయె|| ఆనం||

7. గోచర మంతయు గోతిని బడు నది । గోచరమేదో
యగోచర మెట్టిదో । యోచన పరులకు దోచును
సర్వము । దోచియు దోచని బూచిగ నుండురు॥
ఆనం॥
8. పంచముద్ర యోగముల నన్నిటిని । మించిన గోప్య
ము చంచల రహితము । కొంచ మైన కొఱయుంచ
దు పూర్ణము । పంచన బడదది యెంచి చూచుటకు
॥ఆనం॥
9. రెప్పపాటులో చప్పన దేలును । తెప్ప చందమున
చెప్పను వీలా । యెప్పుడు తనలో నొప్పుగతానై ।
నిప్పును బోలిన నిర్మల యోగ్యత॥ ఆనం॥
10. తీరుగ జయమును గోరినవారై । ధారుణి వెతసంసార
మునందే । దూరియుండురట, కోరిక లేకను । ధీరు
లుకలనర మూరకై గొందురా॥ ఆనం॥
11. నీలివార్తకలకాలము మాయా । జాలమువృత్తి
చెవాలలాడు నట । కీలెడబాయను వీలులేదురా ।
మూలము గనుబడదేలాగలెనో॥ ఆనం॥
12. చిల్లరగతులను, నొల్లని వారల । కల్లరి శూన్యము యె
లైడ సతతము । తెల్లముగను గొని మెల్లన ప్రకృతి ।
కల్లిడి నిర్మల యుల్లము నెఱిగెద॥ ఆనం॥

13. రెండను మమతచే । యుండెగ యలసట । చెండినని
త్యము పండుగగలదని । దండి వారు దాని అండను
జేరుక । పండు వెన్నెలటు నిండియుండురట్ట॥ అనం॥
14. సంగదాన వర సంగతి నెఱిగిన । భంగము లేని తెరం
గు నెరింగియు । మంగళ పదవిని । మది లోగన్గొని ।
సంగ రహితులై పొంగుచు నుండురు॥ అనం॥

24 రాగం, మారుప—అదితాళం

దుమ, దుమ, దుమ, దుమ, దుమ, దుమ్మా । దుమ,
దుమ, దుమ, దుమ, దుమ, దుమ్మా॥

1. పుట్టదు గిట్టదు దుమ దుమ్మా । కొట్టదు తిట్టదు దుమ
దుమ్మా । గుట్టు తెలసితే దుమ దుమ్మా । బట్టబదు
లయా, దుమ దుమ్మా॥ దుమ॥
2. భ్రాంతులు లేనిది దుమ దుమ్మా । బ్రహ్మంబను నది
దుమ దుమ్మా । అంతట నున్నది దుమ దుమ్మా । అచ
లంబే యీ దుమ దుమ్మా॥ దుమ॥
3. రేపును మాపును దుమ దుమ్మా । రూపము లేనిది
దుమ దుమ్మా । చూపుల కందదు దుమ దుమ్మా ।
సూది మోపనిది దుమ దుమ్మా॥ దుమ॥

4. వాసేగ శ్రీగురు డుమ డుమ్మా । వరసత్య చండమ్మ
డుమ డుమ్మా । దాను రంగయ్యకు డుమ డుమ్మా ।
ధైర్యమై యున్నది డుమ డుమ్మా॥ డుమ॥

గురు శిష్య సంవాదము .

25. రాగం, ఫీజ—అదితాశం.

1. సూదిమోపసందులేని । సూటు దెల్పుమగురువరా •
సాటిలేనిది యచల మనియెడి । సంజ్ఞ దెలియగ
శిష్యుడా॥
2. సాటిలేని దనగ నెట్టిదా । తేటపరచుము గురువరా •
తేటపరచెద నిశ్చలంబిది । నాటి యుండర శిష్యుడా॥
3. నాటి యుండిన నందుగల్గెడి । నధికమేమిటి గురువరా
• బూటకము నిక దాటి నావల । చోటు జూతువు
శిష్యుడా॥
4. దాటి పోవను బూటకంబును । బాటయేదయ గురు
వరా • వాటముగ నీరాగ ద్వేషము । మీటియుండర
శిష్యుడా॥
5. రాగ ద్వేషము లున్న యెడ భువి । సేగియేమిటి గురు

వరా • త్యాగమును గలిగింప నీయక । బాగునేయువు.
శిష్యుడా॥

6. బాగునోగను రాగ ద్వేషము । బాగదేమిటి గురువ
రా • బాగునోగులు గాని పదవిని । బాగాయంటిర
శిష్యుడా॥

7. జరయు మృతియును । జెందు జన్మమి జెందు చేతను
గురువరా • కర్మ చేతను గల్గుచున్నది । కారణంబిది
శిష్యుడా॥

8. కర్మరాకకు హేతువైన । మర్మమేమిటిగురువరా •
కర్మరాకకు జన్మహేతువు । జన్మరాకకు కర్మరా॥

9. జన్మకర్మల రాకమూలము । చెప్పమయ్యాగురువరా •
జన్మకర్మల మూలమిదియని । జెప్పజాలనుశిష్యుడా॥

10. చెప్పజాలని హేతువేమొ । చెప్పమయ్యాగురువరా •
తిప్పలనుగల్పించుప్రశ్నర । మెప్పుగాదురశిష్యుడా॥

11. కన్నుమూసితె గానబడదీ । మిన్ను యేమిటిగురువరా •
యున్నదని భ్రమజెందుచున్న । యెరుకయిదియెర
శిష్యుడా॥

12. ఎవనిచే నిర్మింపబడ్డది । యెరుకబ్రహ్మము గురువరా •
యెవనిచే గాదెండమావుల । నీరువంటిదిశిష్యుడా॥

13. నేనునీవనె భేదమేర్పడె । నెందుచేతను గురువరా •
యెరుకచే నేర్పడెనుభేదము । యెరిగి విడువరశిష్యుడా॥
14. నేనునేనని యహముజెందెడి । నేనెవండనుగురువరా •
నీవెబ్రహ్మము నీవెయంతయు । నిండియుంటివిశిష్యుడా॥
15. బ్రహ్మనేనని నమ్మదేహేం । ద్రియములున్నవిగురువరా •
బ్రహ్మ నీవింద్రియములనుకొని । భ్రమలుగొంటివి
శిష్యుడా॥
16. యెన్నడిది లేదనుచు దెలియను । యెరుగజేయుముగు
రువరా • నిన్నునీవు దెలిసికొనునెడ । నిలకడుగును
శిష్యుడా॥
17. నన్నుదెలిపే నాధులీరని । నమ్మియుంటిని గురునరా •
తిన్నగా వెలుగుచు బయలై । యున్నదదిగోచూడరా॥
18. ప్రియముతో మీదయనుబడసి । నయముదెలిసితి గు
రువరా • నయముదెలిసెందుకు నా । కేమియిత్తువు
శిష్యుడా॥
19. అంతమీ కర్పించుటకు నే । నెంతవాడనుగురువరా •
అంతయనగా నేమిటిసీ । తనవుదక్షిణయివ్వరా॥
20. తనువుదక్షిణ యిచ్చితిని మీయగుమతినిశ్రీగురువరా •
యిచ్చినట్టి తనవువైన । యిచ్చగలిగినద్రోహిరా॥

21. వసుధలో చంద్రమృతాతకు! అచలమందెను గురువరా!
మచిలిబందరులోన రంగ ! దాసువశమిదిశిష్యుడా!

మంగళహారతి.

కీర్తన—రాగం—నాదనామక్రియ—ఆదితాళం.

జయజయ హారతోయమ్మా-బిన్న-దయనేలు సత్యచందమ్మా

1. వీసమైనగాని • వాసిని గనరాని!
దూషణ భూషణ • రోసి యుండినతల్లి ||జయ||
2. పరాకునేయక • దురాభి మానము!
బిరానవిడికడ • తేరిన మాతల్లి ||జయ||
3. కోపాతి శయముల • నోపక సంసార!
కూపముపై భ్రాంతి • నేవణచిన తల్లి ||జయ||
4. శ్రేయమని గురు శిష్య • న్యాయమున నాట్యమాడి!
బాయక పరలోకసుఖమును • మాయను దాటిన తల్లి||జయ||
5. సరిలేని ఆర్యస • మాజములందున
విరివిని గనినతి • మరుగునొందిన తల్లి ||జయ||
6. నదురు బెదురులేని • కుదురును గనుగొని!
చెదరక ముదమును • పదిలపరచినతల్లి! ||జయ||

7. ధరణి బందరు కోట ♦ పుర పెద్ద వీధిలో!

పరమాత్మ యనబడె ♦ బిరుదు నొందిన తల్లి ||జయ||

శ్రీరంగావధూతలవారి జ్ఞానబోధ.

I. నరకము, స్వర్గము, మోక్షములను గూర్చి.

-:0:-

లోకంబను పట్టణమున అవివేక మనెడి మహారాజు గారు కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్యములను ఆరుగురు బంట్లు కలవారుగా నుండిరి. ఈ పట్టణంబున నుండు ప్రతి వారును యీ పట్నాధిపతి విలాసము చొప్పున విహరింతురు. ఈ ఆరుగురి బంట్లలో యేబంటును విడిచినను తమ సటన క్రమముగా నెరవెర్చుకొన వీలు యినుమంతయిన నుండదు. కాబట్టి యెంతటి వారుగానుండినను యీ యారుగురి బంట్ల ననుసరించియే నడు వలయును. లేనియెడ వీరి కాల మీ పట్నమందున్నంత వఱకు నిక నేలాగునను గడువదు. ఈ పట్నమందుండువారిస్థితి, దీపమును జూచి ఫలమని భ్రమసి నందు పడిచచ్చెడి పురుగుల పగిదిగానుండును. ఈ పట్నమందుండు వారే అధములు.

(1) కామము:— అనగా ప్రపంచమందు గల విషయముల ప్రత్యక్ష గోచరంబున దోచు అనుభవములను జూచి, అది, ఇది, కావలెననెడి గుణము.

(2) క్రోధము:— అనగా కామగుణమున బయలు పడిచబడు విషయ జాలంబున అనుభవ మేదైన భిన్నంబునొందుచుండినగాని, నొందిన గాని, ఆనమయంబున రేగు తామసగుణము.

(3) లోభము:— అనగా కామగుణమున ప్రేమింపబూను విషయములలో నెదియైన బోవునేమో యనెడి పిరికి గుణము.

(4) మోహము:— అనగా కామయునికియందు గల విషయములయందు అనుభవతేడాను గాంచి ఆహా అది బాగుగనున్నది. ఇది బాగుగనున్నది యటంచు ఆశ్చర్యకరముగా వర్ణించు గుణము.

(5) మదము:— అనగా క్రిందుమీదు నెరుగక అంధుని వగిది విచారిణ ముచి అందరికన్న అధికుడనంచు విర్రవీగు గుణము.

(6) మాత్సర్యము:— అనగా నెదుట వారి గౌరవమును జూచి యోర్ల లేక అనాదరణ సేయు గుణము.

ఇట్టి స్థితిగల యీ యారుగుణంబులు లోకంబనుపట్ట

ణంబున బంట్లని చెప్పబడును. అవివేకమనగా అజ్ఞానము, ఇదియేనరకము.

లోకాను కూలంబను పట్టణంబు మఱియొకటి కలదు. వివేకమనెడి మహారాజు గారుండిరి. సత్యము, జ్ఞానము, ధర్మము, దయ, శాంతము, ఓర్పు, యను ఆరుగురు బంట్లుగలరు. వై నుదహరించిన రీతి గానే యీ పట్నములోనున్న ప్రతివారును ఈ పట్నాధి కారి వీలును దోచు బంట్లలో ఏబంటులేక పోయినను సరియగు సాచారము సమకూడదు. కాబట్టి యీ పట్నమందున్నవారు యెట్టిఘనులుగానుండినను యీ యారుగురి సహాయము లేక కాలంబును గడుపుకొన వీలులేదు. ఈపట్నమందున్న వారి స్థితి దీపమునుజూచి పండని భ్రమసి అందు బడిచచ్చెడి పురుగుల చందము గాక, దీపమునంబడు నెడ చచ్చెద మనెడి యెరుకగలిగి, అలయా వెలుగున కానం దించుచు సంచరించెడి పురుగులొందు ప్రాప్తికి ఆపులుగా నుందురు. ఈపట్నమందుండు వారే మధ్యములు.

(1) సత్యము:— అనగా కలయందైనను అన్యతమాడని గుణము.

(2) జ్ఞానము:— అనగా నేను ఎచ్చటనుండి యిచ్చటికివచ్చినాను. ఎందుకు వచ్చినాను. ఇచ్చటనుండి యెచ్చటికిపోయెదను. నేనెవరిని. ఇదియంతయునేమిటి? అనెడి యీ శుద్ధ విచారణగల గుణము.

(3) ధర్మము:— అనగా చీమ, దోమ, నల్లి, పేను, మున్నగు బ్రహ్మవరకు గల అనంతకోటి జీవరాసులకును శక్తి నంచనలేక యుపకారము సల్పెడి గుణము. ఇది మూడు విధములుగానున్నది. (1) ద్రవ్యముకలిగియున్న ద్రవ్యరూపేణ. (2) ద్రవ్యము లేనియెడ శరీర కష్టమురూపేణ. (3) శరీరము నందు బలము లేని వారయినయెడ, ధర్మముచేయువారిని జూచి సంతోషించినను ధర్మమే.

(4) దయ:—అనగా ప్రేమగాయుండుట. మనప్రాణములను మనమేరీతిగా జూచుకొనుచున్నారమో పృథుల మందు గల యెల్లప్రాణులను ఆతీరుగనే చూచుగుణము.

(5) శాంతము;— అనగా పగవారు వచ్చి వైబడి గొంతుక గోయుచున్నప్పటికి కోపించక నొకప్రక్కనే శోయుత తీరెండ ప్రక్కకూడ కోయుడీయటంచు సావకాశము గలుగజేసెడి గుణము.

(6) ఓర్పు:— అనగా కొండంతదుఃఖము వచ్చినప్పటికి కదలని గుణము. వివేకమనగా జ్ఞానము. ఇదియే స్వర్గము.

క్రియాశూన్యంబైన పురంబొందు గలదు. ఈ పట్టు మందు రేడు నాస్తి, దూతలునూ నాస్తి. ఈపట్టుమునందుండు ప్రతివారును యెవరికి వారే స్వతంత్రులయి యుందురు. ఇందొకరి సహాయమున మరెవరికరు నడువ బనిలేదు. అందఱూ

నొకటిగానే యుందురు. దేదీప్యమానాబగు హాయి స్వతస్సిద్ధంబుగా నిండి నిబిడీకృతంబై యుండును. అఖండితంబైన యీపట్నము యొక్క నివాసుల యనుభవమును హరిహర బ్రహ్మాదులు సైతము వర్ణింపజాలరు. ఈ పట్నమందుండు ప్రతివారును మణులవంటివారు. ఈ పట్నమును మీరిన పట్నము మరియొకటి లేదు. ఈ పట్నమందుండు వారే యుత్తములు. ఇదియే లోకాతీతము, అనగా మోక్షము.

II చూతవృక్షములను గూర్చి

ఒకయూరిలో ననేకమంది మనుజులుగలరు. వారందరు నైజముగా ఆకలియనునది యొకటి కలిగియున్నారు. ఆయూరిలో రెండు మామిడిచెట్లుగలవు. అందొకచెట్టుఫలములు విషపూరితములైనవి. మరియొకదానిఫలములు మధురరసపూరితములైనవి. విషపూరితములైన పండ్లుగల వృక్షము నెల్లడిగానున్నది. రెండవది మరుగుననున్నది. ఆయూరిలోగల మనుజులు పరంపరా విషపూరితములైన పండ్లను తినినవారెల్లరు తినడమందు యాశగలవారై యభివృద్ధి నొందిన కొలది దుఃఖము ననుభవించుచు పాపులగుటకు కారణంబయెను. ఆతీతిగానే మధురరసపూరితమైన పండ్లుదినినవారుతినడమందు

యాశగలవారై యభివృద్ధి నొందిన కొలది సంతోషము కల
 వారగుచుండిరి. ఈ యూరునకు చూపుమేరను మీరిన యిం
 కొక యూరుకలదు. ఆ యూరున కేగిన ప్రతివారికిని నై జము
 గానుండు ఆకలి లేకపోవడమనెడి నై జము ప్రాప్తమగును.
 ఈ యూరునుండి వెడలి ఆయూరు చేరువరకు యీలోగానుండే
 దారిలోపై న చెప్పబడిన రెండువిధములైన ఫలవృక్షములలో
 యేదియును గానంబడదు. కాబట్టి ఆకలిని దీర్చుకొనుటకు
 యిసుక రేణువంత యాధారమైనను దొరుకునాయన, దొరకదు.
 ఈప్రయాణమును చేయ నెవరికై నా సాధ్యమగునాయన, సాధ్య
 ముకాదు. ఇది కష్టతరంబైన కార్యంబు. కార్యసిద్ధి కలిగినేని
 కలుగులాభంబు నిరుపమానంబు. సాధ్యముకానటువంటి ఈ
 కార్యమును సాధించ బ్రహ్మాదులకే వశపడదని చెప్పన
 చ్చును. ఎవరీకార్యమును జయింతురో వారే బ్రహ్మాదులకు
 మీరిన వారని నెంచవలెను. నిరాధారంబైన త్రోవ యియ్య
 ది. అనగా అంతులేని యెడారి. దాటువారలే పురుషలక్షణ
 ప్రభావులు. ఈవిధముగానే లోకమందు నై జముగానుండెడి
 తాపత్రయములకు తాళనేరని మనుజులు కొందరు లోకము
 వెల్లడిగా కనబడడమునుబట్టి లోకవిషయములందు జొచ్చి,
 యావిషయములయొక్క యానందమును యనుభవించుటచే
 కలిగెడి సంకటమును మరచి, లోకవిషయానందము అతికష్ట
 ముపడకుండా త్వరగా దొరకడమే మేలనుకొని అందుబడి

అల్లాడువీర లే లోకులు. అనగా అవివేకులు. లోకానుకూలు
 రనగా వివేకులు. తమకుగలిగిన నైజపు తాపత్రయములను
 ఓర్పున జేర్చి, అనుకూలము మరుగుగానున్నప్పటికి దానినే
 గ్రహించి పుణ్యులగుదురు. లోకమునకు లోకానుకూలము
 నకు గమ్యమును మిరిస అతీతమొకటిగలదు. ఆయతీతమున
 లోకము లోకానుకూలము యీ రెండును లోకమని చెప్పి
 బడును. ఎట్లన:—ఇనుపసంకెళ్లుగలవాడొకడు, బంగారపు సం
 కెళ్లు కలవాడొకడు, ఏ సంకెళ్లు లేనివాడొకడు. ఇట్లుగా మువ్వు
 రు మనుజులు గలరు. వారిలో ఏసంకెళ్లు లేనివానియందు,
 బంగారపుసంకెళ్లుకలవాడుకూడా యినుపసంకెళ్లుకలవాని
 తో చేర్చబడరీతి, అనుభవరహితమైన అతీతంబు, లోకాను
 కూలము శుద్ధమైనప్పటికి మలినమైనటువంటి లోకముతో
 సమమేయగును. ఏసంకెళ్లు లేనివాడు సంకెళ్లువేయబడడ
 మందు యినుపసంకెళ్లు అయితేనేమి, బంగారపు సంకెళ్లు
 అయితేనేమి, యనుటకు యెట్లధికారముగలదో అట్లే అతీతము
 కర్తబంధముండడమందు శుద్ధమైతేనేమి, మలినమైతేనేమి,
 యనడమునకు యధికారముగలదు. బంగారు సంకెళ్లు వేయ
 బడినవాడు యినుపసంకెళ్లు వేయబడినవానికేగొప్పగాని, యే
 సంకెళ్లులేనివానికి గొప్పవాడా? కాడనునట్లు శుద్ధమైన యను
 భవము మలినానుభవమునకే గొప్పగాని యే యనుభవము
 లేనిదానికి గొప్పకాదు. రాత్రియందే దీపమతీతముగాని పగ

అతీతమా? కాదు. ఎవరేని అతీతులగునెడ వారియందు తాప
 త్రయగుణము శూన్యమగును. లోకమందున్నంతవరకు యేదో
 యొక వ్యాప్తియుండు. తద్వారా యేదోయొకపనిగల్గు. లోక
 మందునై జముగానుండు యే వ్యాప్తియైనను అతీతమునకుపోతే
 గాని రహితముగాదు. కాబట్టి వ్యాప్తిగల ప్రతివారును వ్యాప్తి
 నిరసనమున హాయిగానుండుటకు అతీతులు గావలె. అతీతము
 నకు పోవుటకు హరిహరబ్రహ్మదులును భయమొందుదురను
 టకు సందేహములేదు. ఎందుచేత నన లోకమును విడచి అతీ
 తమునకు పొయ్యే వఱకు మధ్య సావకాశమున మనసు యే
 వ్యాప్తికలదిగా తపించినప్పటికి ఆ వ్యాప్తి తపన చల్లార్చుకొ
 నుటకు లేశమైనను వీలులేదు. మనోవ్యాప్తి ఆదినుండి యేదో
 యొకపనికలదై స్వప్నమందుకూడా సంచరించుచున్నది. అగు
 టంబట్టి లోకమును విడిచి అతీతమునకు పొయ్యేలోగా వుండే
 సావకాశమున యేపనియును లేక యూరకయుండడము యె
 తకష్టమో యోచించుడీ? యూరెంటిమధ్యగల సావకాశమున
 సాధించు కష్టము యెట్టివారినిగూడా తిరస్కరించును. మన
 నునకు కలుగు వ్యాప్తికి యేపనియును లేక నిరాధారముగా
 నుండ సాధ్యమగునాయన మనంబుతల్లడిల్లదే! లోకాతీతమున
 కు పోవలెనెడిభ్రమ యెవనికిని గలుగదు. అధవా యెవరై
 నను గాఢతెంపునువహించి లోకమువిడిచినను అపారంభైన
 భౌతికలవారై మేరలేని సంకటమున దారితెలియక విచార

వార్షిని చేరి నోరుకడుప వీలులేక ఆరటమొందును. లోకమును విడచి బయలు వెడలినవారిలో ఒక అడుగువచ్చి వెనుకకు పోయినవారలు కొందరు, రెండడుగులువచ్చి వెనుకకు పోయినవారలు కొందరు, మూడడుగులువచ్చి వెనుకకు పోయినవారలు మఱికొందరు వెక్కుమాటలేల? అతీతము యిక్కొక అడుగులో యున్నదనగా అంతతులెలియక తిరిగివచ్చినవారు కూడా గలరు. క్రియకు ఎటయినను లోకమును విడచినతరువాత అతీతమును చేరేవరకు మధ్యకలిగే దీర్ఘశ్రమను సహించినవాడే బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరులకును నతీతుడు. అనగా లోకాతీతుడు. శుద్ధ నిర్గుణ నిరాకార అద్వితీయ పరబ్రహ్మ స్వరూపుడు. మరమహంస.

3 దీపమును గూర్చి.

ఇక్కడ మనమొక యిల్లు కలిగియున్నారము. అది యీ గోడమొదలుకొని యాగోడవరకున్నది. దానిలో ననేక వస్తువులుండె. అందుకొన్ని గాన్పించుచుండె, మరికొన్ని గానంబడకుండె. కారణంబేమన అందొక దీపముకలదు. అదికొంత మేర ప్రకాశించుచుండె. మరికొంతమేర ప్రకాశింపకుండె. దీపమెంతవఱకు ప్రకాశించుచుండెనో అంతవరకుగల వస్తువులు తెలియుచుండె. మిగిలినవి తెలియకుండె. దీపమంతటా ప్రకాశించునెడల గృహమునంగల సర్వమును తెలిసికొనవచ్చునుగదా!

ఇట్లే ప్రపంచమునునది యొకటికలదు. అదియనేక చిత్ర విచిత్రములు గలదిగానుండె. ఉన్న సర్వంబులో కొంత తెలియబడుచుండె. మరికొంత తెలియబడకుండె. కారణ మేమన యిందు దీపమును బోలిన యోచనయనునది యొకటి కలదు. అదియెంతవరకు ప్రకాశించుచుండెనో అంతవరకు తెలియుచుండు. విగిలినది తెలియకుండు. యోచన నంతటా కలవారమైనెడ సర్వ ప్రపంచమును తెలిసికొనవచ్చును. సర్వమును తెలిసికొనుటకు త్రోవ యిదిగానుండ మనవారు వెక్కు భ్రమలలోజిక్కి ముద్రలనియు, ఆసనములనియు, ఉపవాసములనియు జప, తప, వ్రతములనియు తీర్థ యాత్రలనియు, నిల్లెన్నెన్నో జెప్పెదరు. సర్వమును తెలిసికొనుటకొక యోచన తక్కు మరిదేనిచేతను తెలియబడనేరదు.

4 పాటునుగూర్చి.

శుష్యుడు:— ప్రశ్న:— గురువరా, పుడమిలో పిపీల కాది బ్రహ్మవరకుగల జీవరాసులెల్ల యేదోయొక పాటుకలవి గానున్నవి. కారణంబెయ్యది?

గురువు:— ఉ:— శిష్యా, జగతిలోగల అనంతకోటి జీవరాసులు పడు పాటంతయును, ఆనందమును ఫలితమును అనుభవింప జేయునదిగా యుండెను. కాని పాటు రెండువిధములుకలదిగానుండె. ఎందుచేనన పాటువల్లకలుగు ఫలితమన బడు యానందపదవి ద్వయమగుటచే, అందొకటి విషయమున

కలుగునది; రెండవది నిర్విషయమున కలుగునది. అనగా విషయానందము, నిర్విషయానందము. అందు విషయానందము నొసంగు పాటుపలు విధములు గానుండు. ఎందుచేనన విషయంబులు వివరించ నలవిగాని విభాగముల యందుండుటచే, దీనినిబట్టి పాటున్నూ అటులేయుండును. నిర్విషయము యేకత్వము. దీనినిబట్టి ఫలితము యొక్కటే విధముగా నుండును. గాన పాటును యిటులేయుండును.

గురువరా! ఆనందము రెండు విధములుగా యున్నప్పుడు, పొందతగిన దేది? తగనిదేది? రెండును పొందతగినవేనా! శిష్యా కాదు. విషయానందము విసర్జించవలసినది. నిర్విషయానందము సంపాదించ వలసినది. ఎందుచేనన విషయానందము అనిత్యము. విషయముల కెప్పుడు నిత్యగతిలేదు. నిర్విషయమన్ననో మార్పులేనిది. సదా యొక్కటేరీతిగా యుండునది గాన, దీని ప్రకాశించు యానందము నిత్యానందము. ఈ తేడానుబట్టి విషయానందము, విసర్జించ వలసినదనుటకు సందేహమేలేదు. బుద్ధిమంతులైనవారు నిర్విషయానందమే యానందమందురుగాని అది కాని దానిని యానందమనుటయే లేదు. చక్కెర తిననేర్చినవా డయ్యేటంతవరకు చవుడు తినడమనేది దుఃఖముగా తోచనిరీతి నిర్విషయానందమనుభవించేవా డయ్యేటంతవరకు, విషయానందము దుఃఖముగా తోచదు. ఇందుచేతనే అజ్ఞానులు ప్రకృతి ద్వయదో

పంబులను బౌయక, పలువిధముల పాటుపడుచు విషయానందము కొఱకు ప్రయత్నింతురు.

గురువరా:— ఇది దుఃఖమైనయెడ ఆనందమనెడి పేరున పిల్చుటకు కారణ మెయ్యది.

శిష్యా:— ఆనందమనెడి పేరు చెల్లుగాని, నాశనంబున దుఃఖరూపమగుటచే, దుఃఖమనియే చెప్పబడును. ధనదార పుత్రాది గాగల ప్రపంచవిషయంబులన్నియు యనిత్యంబులే. ఉండుటయందు యానందము కనుబరుచు చున్నవి. లేకపోవుటయందు దుఃఖము నొసంగుచున్నవి. అందుచే క్రియకు యీ విషయానందము దుఃఖమని పిలువదగును. ఇప్పుడు జ్ఞానముచే విచారించిచూడ, నిర్విషయానందమే యానందమనుటకు, సందేహమేమియులేదు. ఎట్టివెట్టివాడైనను సుఖముకొఱకే పాటుపడుగాని, దుఃఖముకొరకు పాటుపడడు. దుఃఖరూపమగు విషయానందము కొఱకుపాటుపడువాడు, అజ్ఞానియనబడును. అద్వితీయ భాగ్యమున శంక లేని నిర్విషయానందము కొఱకు పాటుపడువాడే జ్ఞాని. ప్రపంచమన విషయముకలది. ముందు సుఖము వెనుకదుఃఖము కలదు. ఈ సుఖము గడచినపిదప కలుగునది చిరకాల దుఃఖము. ప్రపంచమందు ముందు సుఖము వెనుక దుఃఖమున్నదని యెంచబడినపుడు, ప్రపంచ విలక్షణో పరతియందు, ముందు దుఃఖము వెనుక సుఖముండును. యీదుఃఖమున కోర్చినతరువాత

శేషించినది శాశ్వత సుఖము. మొట్టమొదట వెలుతురునందుండి పిదప చీకటిలో కేగుట కలిగెనేని, యాచీకటి, చీకటి గాక అందు గాఢముగా యున్నట్లుగా గూడ సంభవించును. ఇట్లే ముందు సుఖము, వెనుక దుఃఖము గల ప్రపంచ సుఖమునకు లోబడినవాఁడు సుఖస్థితి గడిచిన తరువాత మిగిలిన దుఃఖము దుఃఖము గాయుండుటగాక అందుగాఢముగా యున్నట్లు గూడ సంభవించును. ఇది యిట్లుండ చీకటి యందుండి తరువాత వెల్తురుకేగు వానిస్థితి విచారించి చూతుమేని ఆయా వెల్తురు వెల్తురుగా యుండుట గాక అందు గాఢంబుగాయున్నట్లు గూడ సంభవించును. ఇట్టిరీతిగానే ముందు దుఃఖము వెనుక సుఖము కలదై యున్న పరమార్థసుఖమునకు యపేక్షించువాఁడు, అంతము గలదియైయున్న దుఃఖ స్థితిని తొలగిన తరువాత మిగిలిన సుఖము సుఖముగాయుండుటగాక, అందు అధిక గాఢముగాగూడయుండును.

5 మనసును గూర్చి.

మనసుపల్ల చెప్పబడె సర్వ విషయములు కలిగినవై యున్నవి. సర్వవిషయములకు మనసే ముఖ్యకారణము. మనసే సర్వవిషయములను తెలియజేయుచున్నది. కాబట్టిమనము మనసునే తెలుసు కొనుట ముఖ్యమైనపనియై యున్నది. మనసుయెట్లు తెలియబడును. ఈ చెప్పబడు సర్వ విషయములును

మనసు తెలియ బర్చేదియై యున్నప్పుడు, మనసువల్ల తెలియబడిన యీ సర్వవిషయముల ద్వారా మనసు తెలియబడునాయన తెలియబడనేరదు. చెప్పబడే సర్వవిషయములలోయే విషయము ద్వారానైనను మనసు తెలియబడ నేరదన్నప్పుడు మనసు తెలియబడే దెట్లు? చెప్పబడే సర్వ విషయముల ద్వారా మనసు తెలియ బడనేరదని తెలుసు కొన్నవారమై చెప్పబడే సర్వ విషయములు లేనివారమైన యెడ మనసు విషయములను గురించి గుర్తించుటకు విషయము కనబడ నందున అప్పుడుతాను ఒక్కటి తక్కు తదితర మేమియులేనందున మనసుతన్ను దాతెలుసు కొనే పని కలదై యుండును. ఎట్లన మనసు యెప్పుడు 'మేదో' యొకవిషయమును గుర్తించే శక్తి గలదై యుండును. మనసు గుర్తించుటకు విషయ మొక్కటైనా లేక పోవుటచే మనసు తన్ను దాదెలుసుకొనేపని కలదై యుండును. విషయమున్నంతవరకు తన్ను దా గుర్తించు కొనే పని కలదిగా యుండదు. విషయలేమిస్థితి మనసునకెప్పుడు గల్గునో అప్పుడు తన్ను దాదెలుసుకొనే పని గలదిగా నుండును.

6 మాయా మనసులను గూర్చి.

అయ్యా తెలియబడే దేమిటి? మాయ. తెలియబడచేదేమిటి? మనసు. తెలియబడేది లేక పోతే, తెలియబడచేదేలాయుండును? లేనిదిగాయుండును. తెలియబర్చేది లేకపో

తే తెలియబడేదేలాయుండును? లేనిదిగానే యుండును. తెలియబడేది యున్నదనినపుడు తెలియపటచేది యున్నది. తెలియపటచేది యున్నదని నప్పుడు తెలియబడేది యున్నది. తెలియబడే దానివలన తెలియపటచేది, తెలియపటచేగాని వలన తెలియ బడేది యున్నది. ఇది లేనప్పుడది అదిలేనప్పుడిది యున్నదనుటకు శబ్దమే లేదుగాన, మన మెరుగవలసినదేమనిన మాయను విడిచి మనసు, మనసును విడిచి మాయ, యుండడమునకు సావకాశము లేదు. ఈరెంటిలో యొకటి లేదంటిమేని తోడనే రెండవది కూడా లేకపోవును. ఒకటికలదంటిమేని రెండవది కూడ కలదియగును. ఇందుకు సమ్యక్మమనిన, నేనునీవు యనుకొనడమే సాక్ష్యము. “నేను” అనుకొనుటవలన “నీవు”, “నీవు” అనుకొనుటవలననేను యుండుటగల్గె. “నీవు” అనడము లేకపోవునెడ “నేను” అనడము, నేను అనడము లేకపోవునెడ “నీవు” అనడము కలదే? లేదు. ఎచ్చట మాయ యున్నదో అచ్చట మనసుయున్నది. ఎచ్చట మనసు యున్నదో అచ్చట మాయయున్నది. మాయయెంతగా యేరితిగా యున్నదో మనసు అంతగా ఆరితిగానేయున్నది. మనసు యెంతగా యేరితిగా యున్నదో మాయ అంతగా ఆరితిగానేయున్నది. మాయ యెంత వరకుండునో మనసు అంతవరకే నుండును. మనసు యెంతవరకుండునో మాయ అంతవరకుండును. మాయయెప్పుడు లేకపోవునో మనసు నపుడే లేకపోవు

ను. మనసు యెప్పుడు లేకపోవునో మాయ యెప్పుడే లేకపోవును. దీపమును విడిచి తేజస్సు తేజస్సును విడిచి దీపముయ్యూడడము సావకాశము లేనిరీతి. బెల్లమును విడిచి తీపి, తీపిని విడిచి బెల్లములేనిరీతి. ఈదృష్టాంతముల ద్వారా యెవరంతట వారే తెలుసుకొన వచ్చును. వ్యవహారమున “మాయ, మనసు” అని చెప్పబడును. పారమార్థమున, మాయయే మనసు, మన సేమాయ అని చెప్పబడును. వ్యవహారమున నొక్కటనుటకు, పారమార్థమున రెండనుటకు వీలు లేదు. కాబట్టి వ్యవహారమున పారమార్థము, పారమార్థమున వ్యవహారము శంక గానుండు గాన, మనమీ రెంటిలో యేపక్షమునకు బోయినను శంక గల నారమగుదుమే కాని అతీతము కాదు. అనగా యెక్కడనైనను శంక గాయున్నది అతీతము కాదనుట అతీతమే గదా. కాబట్టి యేపక్షమున కేగినను అతీతము కాదని యెరుంగనలయును. ఏదతీతమనగా యొక దానికి మరియొకటి శంక గాగనబడు యీ రెండు పక్షములు కానిదియేదో అదియే అతీతము. అదియేదన ఏదో, ఏమో, ఇది, అది యని చెప్పటకు వీలు లేదు. వీలు లేదనుటకు వీలుకలదా! ఇట్లుగా చూడ శబ్దశూన్యముగాన యెవరికివారే తెలుసు కొనవలెను. ఒకరు అడుగుటకు మరియొకరు చెప్పటకు వీలులేదు.

7. మంచియనిపించుకొన నెత్తించువారి కష్టమును గూర్చి.

. ఈభూలోక మందు, సందరి కంటె నెక్కున, యెక్కునలో యెక్కువ కష్టమొందు వారెవరని ఆరాదీసి విచారించి చూడ జూడ మంచి వారనిపించు కొనువారే. అయితే మంచివారనిపించు కొనుట తప్పా? మంచి వారనిపించు కొనుట తప్పే. అయితే మంచివారు కాగూడదా యేమి? మంచివారే కావలె. ఇందుకు శంక లేదు. మంచివారే కావలెనని యొప్పుకుంటూ, మంచివారనిపించుకొనకూడదా? మంచివారనుట యనునది యేరూపేణ యున్నదందులేని, మంచివారగుట యందు మంచివారే కావలెగాని, మంచి వారని పించుకొనుటయందుమాత్రము మంచివారనిపించుకొన రాదు. అయితే చెడ్డవారనిపించు కొననలెనా యేమి? చెడ్డవారనిపించుకొనుటకాదు, కాని బహుజంగరూకతతో మంచివారనిపించు కొనుటయందు కనబడకూడదు. కనబడిన నచ్చిన నష్టమేమనిన, మంచివారనినతోడనే చెడువారి చేతిలో జిక్కిన వారగుదురు. కాబట్టి ఎక్కడ, యెప్పుడు, యెందున, చెడువారనబడిన మోయనెడి భయమందు పూర్ణలగుదురు. చెడువారు చెడువారనిపించు కొనడమందు చెడువారేగాన వారికాస్థితి యందు భిన్నము లేదు. మంచివారు మంచివారనిపించు కొనుటయందు చెడ్డవారనిపించు కొనుమేమోయనెడి భిన్నము కలవా

నై యుందురు. ఇప్పుడు మంచివారనిపించు కొనేవారు భిన్నము కలవారై యున్నారుగాన యీ కారణమునుబట్టి మంచివారనిపించు కొనుటకు ప్రయత్నించువారు, మంచివారో చెడువారో యోచించిచూడుడి! మంచియనుట తోడనే చెడు అనునది కలుగక పోయినప్పటికి చెడుఅనుటకు కారణము దానంతటదియే కలిగియున్నది. చెడుఅనుటతోడనే మంచియనక పోయినప్పటికి మంచియనుటకు కారణము దానంతటదియే కలిగియున్నది. ఇప్పుడు మా యభిప్రాయమేమన చెడువారని పించు కొనవలెనని చెప్పటకాదు. ఇందుకు సమ్యతము పైనే చెప్పబడియె. మాదగు ముఖ్యాభిప్రాయంబియ్యది. ఏమన మంచివారనిపించు కొనకుండా మంచివారుగా మెలకువతో సాచరించితిత్వరలోమంచినికూడా మీరి చెడుమనచీకాని, మంచి చెడూకాని, అద్వైతంబు లయ్యెడలేని అతీతు లగుదురు. అందే నొకయునులేదు. ఎందైనను సమ్యత ప్రభావము. ఇందుకుదృష్టాంతర మేమన:— బిక్షాధికారికి వేదన లేదు, లక్షాధి కారికి వేదనలేదు, నడుమ వాడే యిడుమల పాలగును.

8. చిమటపురుగును గూర్చి.

మహినొక మనుజుడు యొక పెట్టెను గలిగియుండెను. అందొక బట్టయుండె. అందొక చిమటయుండె. నస్త్రము

చెమటను యెఱిగినవాడై బాగుకొఱకు అనేక దేశములు, అడవులు తిరుగుచుండె. ఏ దేశమునకు పోయి నివసించినా, యే అడవికి పోయి నివసించినను నేగిపోకపోయె. కారణంబేమన పెట్టెయందున్న చిమటను పెట్టెయందే యుంచి యెక్కడికిపోయినా లాభము కలదా? పెట్టెయందున్న చిమటను తీసివేసిన పిదప యెక్కడకయినా పోవలసిన పనియున్నదా? లేదు. ఇట్టి రీతిగానే పెట్టెయనగా మనసు, బట్టయనగా హాయి, చిమటయనగా సంకల్పము. మనసునందున్న సంకల్పమును మనసునందే యుంచి యెక్కడికిపోయినా యేమిలాభమున్నది. మనసునందున్న సంకల్పమును తీసి పారవై చిన పిదప యెక్కడికైనా పోవలసిన పనియున్నదా? లేదు. హాయినిచెరచు సంకల్పము మనసునందున్నదని తెలియపరచు యెరుకయే విలక్షణజ్ఞానము. ఈ విలక్షణజ్ఞానము యెట్లుకలుగుననిన హాయిని జెరచునది యేమిటి యెక్కడనున్నది యనెడి విచారణద్వారా సంభవించవలె. ఈ విచారణయే హాయినినిలుపుటకాధారముగాని వేరొకటి కాదు.

9. అశుద్ధపుముద్దలను గూర్చి.

ఒకచోట ముగ్గురుమనుజులు కలరు. వారి చేతులయందు క్రమేణపెరుగు మూడశుద్ధపుముద్దలుండె. అందు

మొదటివాడు తనచేతిలోగల సుద్దవల్లకలుగు చెడుగాలికి
 సహించి పారవేయలేక రోగియగుచు బాధ నొందుచుండు.
 రెండవవాడు తన కరమునగలముద్ద చెడుగాలినిసంగునదిగా
 నెఱిగినవాడయ్యూ సరగున పారవేయలేకపోయె. కారణ మే
 మన, తనకరము పారవేయుటకు తగిన సత్తువలేనిదిగా యుండు
 టచేత. మూడవవాడు తనహస్తమునగల ముద్ద చెడుగాలి కల
 దగుట యెఱిగి అసూయపడి తోడనే పారవేసి సుఖించెను.
 ఇట్లుగానె కొందరు ప్రపంచవిషయవాసన దుఃఖరూపంబైన
 దని యెరుగక రక్తిగానెంచి వర్జనకు పాత్రులుగాక చిరకాల
 బాధకు ఆవులగుచుందురు. మరికొందఱు ప్రకృతి యక్క
 మాలినదని చక్కగానెఱిగియు గ్రక్కనవిడువకుండిరి. హేతు
 వేమన వారిమనసులు విడదగిన సాహసము లేనివగుటచే.
 ఇంక కొందఱు జగంబెప్పుడు అహోదకరంబుగ గన్పించక
 దుఃఖకరముగా యున్నదని యెఱిగి తక్షణమే దానిరూపు మా
 పుజేతురు. హేతువేమన పౌరుష సమన్వితహర్షంబున నిశ్చి
 నివిడీకృతంబుగయుండు మనంబులగుటంబట్టి. మొదటి
 వారు అధమాధములు. రెండవవారు మధ్యస్థులు. మూడవ
 వారు ఉత్తమోత్తములు.

10. అంతశ్శుద్ధిని గూర్చి.

తెల్లనిగోడమీద నల్లనిచుక్క యెంత చిన్నదై నను వెల్లడిగా గోచరించును. అట్టిరీతిగానే జాగ్రతగల మనంబున సంశయమెంత చిన్నదై నను, సవిస్తారముగా గమనించును. గోడ మురికిగాయున్నయెడ, చుక్క యెంత పెద్దదయినను గోచరించదు. అట్టిరీతిగానే మనసు అజాగ్రతగా యుండునేని సంశయమెంత పెద్దదయినను తెలియబడదు.

11. చంద్రుని గూర్చి.

చంద్రుడు తనచుట్టు మబ్బుకలిగి యున్నవాడగుటం బట్టి చుక్కగా తెలియనచ్చె. అట్టిరీతిగానే దేవుడు తనచుట్టూ భ్రమకలిగి యుండుటచేత జీవుడుగా గానంబడుచుండెను. మబ్బువిడిచినకొలది చంద్రుడనుటకు ముఖ్యంబైన లక్షణంబులు దోచంబడును. ఈతీరుగానే భ్రమ నివారణంబైన కొలది దేవుండనుటకు తగు సూచనలు గోచరింపబడును. త్రికాలములయందు చంద్రుడు చంద్రుడేగాని చుక్కయనుటతప్ప. అట్టిరీతిగానే త్రికాలములయందు దేవుడు దేవుడేగాని జీవుడనుట అబద్ధము. చంద్రుడు చుక్కనడ మనునది మబ్బుయొక్క ఆరోపితముగాని సత్యముగాదు. అట్టిరీతిగానే దేవుడు

జీవుడనుట భ్రమయొక్క ఆరోపితముగాని వాస్తవముకాదు. మబ్బును తొలగించుటకు గాలి యెట్లనసరమో భ్రమను తొలగించుటకు గాఢవిచారణ కావలసియున్నది.

12. కుమ్మరపురుగు సామెతను గూర్చి

లోకమంగు వేదాంతులు కుమ్మరపురుగును బురద యంటని రీతి సంసారమందుండి మే మేపని జేసినను మాకు నంటదని చెప్పదురు. కుమ్మరపురుగు సామెత సత్యమేకాని వాడుకయందు భేదముగా నుండె. కుమ్మరి పురుగునకు బురద నంటించినను ఎట్లు అంటదో అట్లే వేదాంతులకు సంసార ముందు విషయముల గల్పించినను అంటనివారలై యుండవలెనుగదా! ప్రపంచమందన్ని వృత్తులు జేయుచు దుఃఖముల ను బొందుచు మాకు నంటవని జెప్పెడి వేదాంతుల మాట యెంతసత్యమో యోచించి చూచుడీ! వృత్తిరహితమందు పని చేనివారలై యుండవలెనుగాని, పనికలవారలై యున్నంతవరకు, విషయముండును. విషయమున్నంతవరకు, మాయయుండును.

13. పరిపూర్ణమును గూర్చి

పరిపూర్ణము రెండువిధములుగా నున్నది. ఎట్లనః—
ఖండముని, అఖండముని. ఇచ్చట నొక శంకయున్నది. ఏమన,

పరిపూర్ణమంటూ, అందు ఖండమేమి, అఖండమేమి యనునది. ఇందుకు సమ్యక్తము క్రింద విరళముగా తెలియపఱచెదము:—

తన్నుదా మఱచినది యెరుక. తన్నుదా నెఱిగినది ఖండపరిపూర్ణము. తన్ను దానెరిగి మఱచినది యఖండ పరిపూర్ణము. ఎరుక గానున్నదేది, ఖండపరిపూర్ణముగా నున్నదేది, అఖండపరిపూర్ణముగా నున్నదేది యనెడిశంక:— ఎరుక గానున్నది మనసె, ఖండపరిపూర్ణముగ నున్నదియు మనసె, అఖండపరిపూర్ణముగ నున్నదియు మనసె. ఎప్పుడు మనసు యెరుక, ఎప్పుడు మనసు ఖండపరిపూర్ణము, ఎప్పుడు మనసు అఖండపరిపూర్ణము? తన్నుదా మఱచియున్నప్పుడు యెరుక, తన్నుదా వెలుసుకొన్నతోడనే ఖండపరిపూర్ణము, తన్నుదా వెలుసుకొని మరచిన పిదప అఖండ పరిపూర్ణము. ఎరుకయందు సుఖదుఃఖాదులు గలవు. ఖండపరిపూర్ణమందుకూడా సుఖదుఃఖాదులు కలవు గాని, సమదృష్టియందుండుటచే లేనివే యనబడు. అఖండపరిపూర్ణమందు అసలు అనుభవమే లేదుగాన భాషయే లేదు.

శిష్యా:— పరిపూర్ణము రెండువిధములుగా భాగించినరీతి, యెరుకకూడా రెండు విధములుగా భాగింపబడెను. ఒకటి మలినమందు, రెండవది శుద్ధమందు. మలినపురుగుగాను,

శుద్ధయెరుకగాను. మలినపుటెరుకయనగా కల్పనైనను తన్ను
దానెరుగనిది. శుద్ధయెరుక అనగా అప్పుడప్పుడు తన్నుదానె
రిగి యెరిగినరీతి నడువక హఠాత్తుగా మరచిపోవునది. ఖండ
పరిపూర్ణమనగా, తన్నుదానెరిగి యెరిగినరీతి మరవకనడుచు
నది. ఈ ఖండపరిపూర్ణమే శుద్ధములో శుద్ధమనబడును.
అఖండపరిపూర్ణమనగా:— (1) తన్నుదా నెరుగకుండుట,
(2) ఎరిగి యెరిగినరీతి నడువకమరచుట, (3) ఎరిగి యెరిగిన
రీతిగా మరువక నడచుట, ఇవి మూడును చల్లారిపోయినది,
ఏమియులేనిది, ఏమియునుకానిది. ఇచ్చట శంకయొకటి కలదు.
ఏమనః—మనసు మలినపుటెరుకగాను, శుద్ధయెరుకగాను,
ఖండ పరిపూర్ణముగాను, అఖండపరిపూర్ణముగాను, యున్నదిగా
యున్నదని చెప్పినాము. ఒకటియే యిన్నివిధములుగా యెట్లు
న్నది యనునది. ఇందుకు సమస్తమేమనినః—

ఒకలాంతగు కలదు. అది నాలుగు రంగులుగల
యడ్డములు కలదాయె. అందొకటి యెర్రగినిది, రెండవది
నల్లనిది, మూడవది పచ్చనిది, నాల్గవది పూదాచి. అందొక
దీపముండె. అది నాలుగువిధములుగా ప్రకాశించుచుండె. దీప
ములు నాలుగాయెనా? కావు. ఒక్కటేనాలుగు విధములు
గాగనబడుచుండె. కారణమేమన, దీపముపొందియున్న అడ్డ
ములయొక్క రంగులు భేదముగా యుండుటంబట్టి. రంగుల
భేదమునుబట్టి దీపమునకు భేదపు పిలుపు గలిగినట్లు, మనసు

పొందియున్న అనుభవము భేదముగా యుండుటంబట్టి మన సునకు భేదనామములు కలిగెగాని, అసలు వస్తువ ఒక్కటే అయి యున్నదనుటకు సందియములేదు.

శిష్యా:— మొత్తముమీద; యెరుకని, ఖండ పరిపూర్ణమని, అఖండ పరిపూర్ణమని, మూడు విధములుగా చెప్పకొన్నజాలు. ఎరుక కట్టెవంటిది. ఖండపరిపూర్ణము నిష్పవంటిది. అఖండ పరిపూర్ణము బూడిదెవంటిది. కట్టెయందు కాల్పబడె గుణ మెట్లున్నదో, యెరుకయందు ఖండింపబడె గుణము యట్లే యున్నది. నిష్పయందు కాల్చెడి గుణమెట్లున్నదో, ఖండ పరిపూర్ణమందు ఖండించెడిగుణము నట్లేయున్నది. బూడిదె యందు కాల్పబడెడిగుణము, కాల్చెడిగుణము, యీద్యయ ము యెట్లులేదో, అఖండపరిపూర్ణమునందు ఖండించెడి గుణ ము, ఖండింపబడెడి గుణము, ఈ రెండు అట్లేలేవు. ఎరుక గలవాడు తన్ను ఆనందింపచేసికొనుటకు స్వతంత్రాధారము కలవాడుగాని, యితరాధారము కలవాడుకాని కాదు. (యీ యిద్దటిలో యెవడుకాని వానివంటివాడు) ఖండ పరిపూర్ణుడు యితరాధారము కలవాని వంటివాడు. అఖండ పరిపూర్ణుడు స్వతంత్రాధారము కలవానివంటివాడు:— ఎరుకకలవాడు, అత్తచే పోరుబడెడి కోడలువంటివాడు. ఖండ పరిపూర్ణుడు అత్తసమృతముగల కోడలు వంటివాడు. అఖండపరిపూర్ణుడు అత్తవంటివాడు.

శిష్యా:— పరిపూర్ణమనడమందు, పరిపూర్ణమంటూ, ఖండ
 మేమి, యఖండమేమి యనెడి శంక కలదని, అందుకు సమా
 థానము దిగువచెప్పెదమని చెప్పినారము. అందుకుసమత్తము
 యిచట చెప్పబడు; యేమన:— ఏయాధారములేని మను
 జునకంటె, యేతీరునైన యితరాధారము కలవా డతీ
 తుడేగదా; సాదేహము కలదాయన, లేదు. ఏదోయొక యిత
 రాధారముకలవాని కంటె స్వతంత్రాధారము కలవాడే అ
 తీతుడు. అతీతులనడమందు గుడ్డరు సమానముగానే యు
 న్నారుగాని, యితరాధారము స్వతంత్రాధారమనడమందు భేద
 ముగా యుంజే. అట్లనుటంబట్టి యొకడు పూర్ణమందుఖండము
 కలవాడని, రెండనవాడు అఖామడని చెప్పటకు హేతువాయె.
 అత్తచేపోరుబడడు కోడలుకంటెను, అత్త సమత్తముగల కోడ
 లతీతురాతే. అయినను, అత్తయే యనడమందు అతీతము
 అఖండముగా యుండునట్లు గ్రహించవలెను. అట్లుగానే యె
 రుకకు అతీతము ఖండపరిపూర్ణము. ఖండ పరిపూర్ణమున క
 తీతము అఖండ పరిపూర్ణము. యొకయూరిలో నొకప్రకరి
 కలడు. వానిపైన నొకప్రభువుండే. అలవానిపైన మరి
 యొక ప్రభువుండే. ప్రభువు యనడమందు, చివరగుడ్డరున్నా
 సమముగానేయున్నారు. అయినను ప్రభుత్వమందు ఖండా
 ఖండమున్నట్లు చూడము.

శిష్యా:—కట్టెరు కట్టెతో రాచగా నిస్సాయె. నిప్పుయినతో

డనే కట్టెయొక్క నామరూప క్రియలు శూన్యమాయె. పిదప కట్టెయొక్క నామరూపక్రియలు శూన్యపరచిన నిష్ప తానంతటిదియె చల్లారె. అట్టిరీతిగానే యెరుక యెరుక తర్పగాతర్పగా ఖండ పరిపూర్ణమాయె. ఖండపరిపూర్ణ మయినతోడనే యెరుకయొక్క నామరూప క్రియలు శూన్యమాయె, పిదప యెరుకయొక్క నామరూప క్రియలు శూన్యపరచిన ఖండపరిపూర్ణము దానంతటిదియె చల్లారె. నిష్పచల్లారిన పిదప శేషించినది బూజిదయయినట్లుగా, ఖండపరిపూర్ణము చల్లారిన పిదప శేషించినది అఖండపరిపూర్ణమాయె. కట్టెనశించుటకు నిష్పకావలసిన రీతిగా నిష్పనశించుటకు యేమయినా కావలసివచ్చెనా? లేదు. అట్టిరీతిగానే ఎరుక నశించుటకు ఖండపరిపూర్ణము కావలయుగాని, ఖండపరిపూర్ణము నశించుటకు కావలసినది లేనేలేదు. కట్టె నశించేవరకు నిష్ప యెట్లు పనిగలదై యుండునో, యెరుక నశించేవరకు ఖండపరిపూర్ణము అట్లే పనిగలదయి యుండును. కట్టెనశించిన పిదప నిష్పపని లేనిదై చల్లారినరీతి యెరుక నశించిన పిదప ఖండపరిపూర్ణముపని లేనిదై చల్లారును.

14. ఆశాసామర్థ్యతను గూర్చి.

:-

ఆశచే లోకాలోకంబులను మునిగింపవచ్చు. సూర్య చంద్రాదులను స్థానంబులనుండి దప్పింపవచ్చు. భూమి యాకాశంబులను తల్లడిల్లునట్లు గావింపవచ్చు. మహిషర కాయ ప్రవేశ విద్యలను జూపవచ్చు. నీరు, నిప్పు, ముండ్లపై నిండుమక్కువతో బరుండియుండవచ్చు. నేనుసమాధి కేగు చున్నాడనటంచు చక్కగా వక్కాణించి చెప్పవచ్చు. భంగరహిత సత్సంగంబు నొసంగెడి యంగీలనే కంబులను ధరిం పవచ్చు. ఆకాశ గమనంబునేయ వచ్చు. అదృశ్యమై మరియొక చోటగాన్పించవచ్చు. కోట్లకొలది ధనమునుకుప్పలుబోసిచూ పవచ్చు. కనకపుకొండలై యినకా గావింపవచ్చు; పుట్లకొలదిబి య్యపన్నమును దినవచ్చు. బుడ్లకొలదిసారాయిని త్రాగవచ్చు. వేలకొలది వత్సరంబులు జీవించియుండవచ్చు. తల్లకిందులుగా తపసులను జేయవచ్చు. సముద్రము యుష్పాంగురీతి మహాకవి యైయుండవచ్చు. అన్నపానీయంబులను గ్రాన్ననమానవచ్చు. హేమాద్రి నెత్తిహస్తంబున నాడింపవచ్చు. సప్తకోటి మహా మంత్రాది యోగంబులనన్నింటిని సాధింపవచ్చు. అకటా ఆశ చేయివియన్నియు జేయవచ్చునుగాని, ఆశయనెడిరెండక్షరము లఅర్థంబెరింగి అలయా ఆశనుగోసి అహరహిత, అద్వితీయ పర బ్రహ్మస్వరూపమును గాంచ గల్గుట కష్టసాధ్యము.

15. మనోస్థితిని గూర్చి.

-:0:-

నిర్వికల్పసమాధి నిష్టాగరిష్ఠులనంబరగి, చలియెండవా
నలకోర్చి, నిద్రాహారంబులనువిడిచి, నడవులకుంబోయి యనే
క వేలవత్సరంబులు తపసులంజేసి, మహాఋషీశ్వరులటంచు
వత్కాణింపబడిన వారలే చెడిరనెడివార్త నాలించ నాదును
నంబున సంశయముదోచుచుండె. అదియేమన, సర్వవికారసం
గమమైన సంసారబంధమునఱిక్కు మనుజులెట్లు దేహ, శాస్త్ర,
కులాభిమానంబులనువీడి, పదియారవవన్నె మేలిమిబంగారంబు
నుంవోలు స్థలనరహితంబయిన మనంబును వశపరచుకొని
శాశ్వతసుఖానందసముద్రమున తాండవమాడగలరా యనె
డుభీతి విస్తరిల్లుచున్నదే! హా తీవ్రజ్ఞానానందవిలాసిని! తన్న
యానందస్వరూపిణి! అంబా!.

16. ఆత్మజ్ఞాన మార్గ ప్రశంసను గూర్చి.

-:0:-

శిష్యుడు:— ప్ర:— గురువరా పరమార్థమునకు త్రోవయె
య్యెది?

గురువు:— ఉ:— శిష్యా లేక పోవలె.

శి:— ప్ర:— అయ్యా యేమిలేకపోవలె?

గు:— ఉ:— వత్సా నాదిగా యున్న సర్వము.

శి:— ప్ర:— దేవా యెట్లు లేకపోవును.

గు:— ఉ:— బాలకా నేనుగాక నేనుగాయున్న నేను లేని
యెడ,

(పరమాత్మ యగు నేను గాక జీవాత్మగాయున్న నేను లేనియెడ)

శి:— ప్ర:— స్వామీ నేనుగాక నేనుగాయున్న నేను యెట్లు
లేకపోదును?

గు:— ఉ:— శిష్యా పరమార్థమును గోరు యెరుక సంభవ
మైనయెడ.

శి:— ప్ర:— గురువరా అదియెట్లు సంభవమగును?

గు:— ఉ:— శిష్యా ఇట్లని చెప్పటకు కారణము మిథ్య.

శ్రీ రం గా వ ధూ త ల వారి

అం జ్ఞాన మార్గ ప ద్య ము లు .౧౧

క. దేవాది దేవసద్గురు

భావాతీతాత్మలోలంబహుళవిశాలా

కేవల నిర్గుణధామా

(త్రోవేదియు నెరుగకుంటిఁబ్రోవుము తండ్రి).

1

క. ఏదరి జేర్తువై నే యమ

బాధకు నెట్లోర్తు నీదుఃవరకృపసుమ్మా

కాదన నెద్దియు సేయను

సాధులనను జేర్చుమయ్యఁసద్గురునాథా.

2

క. ఇచ్చలు దీరక భువిలో

మచరమున జేరి వట్టిమమతలతోడన్

పిచ్చికి లోబడు చుంటిని

నిచ్చయమెరుగంగలేక నిజగురునర్యా.

3

క. దొమ్మరియాటగ నుండెను

బొమ్మలచోద్యమును జూడఁపుడమిస్తలిలో

నమ్మితి మిము నా మనమున

సమ్మతి ననుబ్రోవు మార్యఁసద్గురుదేవా.

4

క. రాగద్వేషముచేతను

బాగుగ మిము గొల్వలేకఁభ్రష్టుడనైతిన్.

వేగమెనను దరి జేర్చును

శ్రీ గురువరు నిష్కళంకశ్రీకర దేవా.

5

క. ఉండదుదేహము భువిలో

దండుగ మోహదులెల్లఁదైర్యముతోడన్

మెండుగ గల్గుచు నుండెను

చెండడి మార్గంబు జూపుశ్రీ గురువర్యా.

6

ఆ. కలనుదోచు సర్వఁచలనంబు మేల్కొన్న

పిదప గలది యగునెవెదుకభ్రాంతి

తీరెనేని జగమునారీతిలేదయా

సంగ రహిత విమలఁరంగదాస.

7

ఆ. కొద్ది గొప్ప మిధ్యఁగురుపర బ్రహ్మంబు

శుద్ధనిర్గుణాత్మసిద్ధులెరిగి

బంధములనుబాసివర్తింతు రిలలోన

సంగ రహిత విమలఁరంగదాస.

8

ఆ. నోరుడెరచి పలుకఁదారి లేదు భువి
 ఊరకున్నవాడెఁధీరుడౌర
 తారుమారులేనిఁబేరగాడవు నీవె
 సంగ రహిత విమలఁరంగదాస. 9

ఆ. పుట్టుటకును ముందుఁపుట్టిగిట్టు వెనుక
 యెట్టి సితిగల్గెదలఁగట్టు మరచి
 నట్టనడుమ జనులుఁమిట్టిపడగ నేల
 సంగరహిత విమలఁరంగదాస. 10

ఆ. అనిశమొక్కరీతిఁమనను నిల్పెడి వార
 లెందునభువిదుఃఖఁమొందబోరు
 మగడు లేనియాటఁతగినదై యుండెరా
 సంగరహిత విమలఁరంగదాస. 11

ఆ. పరుల దోషమెన్నఁతెరవు గన్పడుచిన్న
 నెవరితప్పు వారఁలెరుగరన్న
 రోగమిదియె జగముఁబొగు గాకుంటకు
 సంగరహితవిమలఁరంగదాస. 12

ఆ. కల్ల నిజమురెండుఁకల్లయేజూడంగ
 కల్ల నిజములేవిఁకానరావు
 తల్లి తండ్రిలేరుఁపిల్లలెటులవచ్చె
 సంగరహిత విమలఁరంగదాస. 13

ఆ. చీకటియును వెల్గునేకమైనపిదప
 లోకమేదిగుడ్డలేకపోవ
 పుల్ల నీడలేమియుూహించిజూడరా
 సంగరహిత విమలరంగదాస. 14

ఆ. జగము మిథ్యయనుచుతగజెప్పగొనకుండు
 జగము మిథ్యయనుచునిగుడనేల
 జగము మిథ్యయైనసరగునవిడరాద
 సంగరహిత విమలరంగదాస. 15

ఆ. అన్ని దిశలయందునున్నదిపూర్ణంబు
 నున్నగాడెయితరమెన్నిజూడ
 తన్నుదానుగన్నతానలేకనుపోవు
 సంగరహిత విమలరంగదాస. 16

ఆ. రెంటికి నదుమనొకటొంటరిగానుండె
 రెంటి నొకటిజేయకుంటివేని
 ఒంటిదొంటినుండతంటాలు వచ్చురా
 సంగరహిత విమలరంగదాస. 17

ఆ. పాహికానదొడ్డిపగటితల్లెతనువు
 వేరుకాలమందువెతలుసాక్షి
 సతతమేకరీతిసమబుద్ధియొక్కటే
 పూర్ణమాయె పుణ్యపురుషవినుమ. 18

ఆ. అందహీనము జగఁమందలి విభవము

హెచ్చటంచు నమ్మఁపిచ్చిమమత

నిశ్చయాత్మ నెరిగినిలకడ గనినెడ

ముక్తికాంత గూడిఁమురియవచ్చు.

19

ఆ. మనసు నొరులకిచ్చిమాట్లాడ యుక్తంబె

అనిశమానముద్రఁననుసరించి

క్షమ సహితమునై నవిమలశూరత్వంబు

వెలయజేయ భువినికలదుముక్తి.

20

ఆ. లేత చింతకాయఁజూతుమేనిధరణి

నంతయును నొకటిగఁనమరియుండు

పండిన పిదప మదిపరిశోధనెరిగిన

దేని కదియెయుండుదెలియుడయ్య.

21

ఆ. రాత్రికాలమందుఁనాత్రంబున నిశీకి

దీప మొక్కదానిఁజూపినారు

పగలు వచ్చుపిదపఁనగణితా నందంబు

రాత్రివేళదీపిరాదునుండి.

22

ఆ. ఎన్ని పాడివిన్నఁనేమిలాభము కద్దు

అన్నలార వినుడియవనిలోన

తన్ను దాగనవలెతనువు మరచినెడల

సున్నగా కనుజగఁమున్నదగున.

23

- ఆ. కండువాలమీద*కండువాలను వేసి
దండిగ ధరపొట్ట*నిండజాల
కూడు తినియుదొడ్డి*పాడుజేయుటగాని
వేడు కేమిలేదు*వెరితండ్రి. 24
- ఆ. వట్టగా దినుచును*వగలుజెందుచుగొప్ప
బొట్ట పెంచుకొంచు*భోగమలర
విట్టవీగుచుంట*వెరిమోహమెకాని
కట్ట లందుబెట్టి*కాల్తురధిప. 25
- ఆ. ధనసతియును సుతుల*ధరణికాంక్షలువీడి
పనిగొనియును జూడ*పరమపదవి
నరయచేతియందు*నాటలాడుచు నుండు
నకట యనుభవించు*నలఘు డెరుగు. 26
- ఆ. భావమునకు మీది*కేవల నిర్గుణం
దానికావలేమి*దగులబోదు
ధీవరులకు వశము*తెలియగానీయది
నీవు గనుమదీని*నిర్మలాత్మ, 27
- తే.గీ. అమితవిశ్వాంతి పరమునం*దమరియుండు
సుమతిగాకున్న సుజ్ఞాన*సూటిలేదు
దమతమాది విషయముల*దగుల కెప్పుడు
అమల రంగావధూతయో*వితులమిత్ర, 28

క. విత్తై చెట్టుకు మూలము
 విత్తుననే చెట్టుగలదు*వివరింపంగా
 విత్తును చెట్టును గానిది
 యుత్తది బయలుండు తావు*యుర్విని గనరా. 29

క. ధనమును జూచుక ధరణిని
 ఘనమని యుబ్బేటి వారి*గతులను మనమే
 కనులార జూచు చుంటిమి
 చనిపోయెడు వేళ వెంట*జనదది యధిపా. 30

క. వినవలె కనవలె గొనవలె
 తినవలె పరిపూర్ణమందు*ధీరతగుణమున్
 విని కని గొని తినకున్నను
 అనయంబును సౌఖ్యదుఃఖ*మగునే మనసా. 31

సీ. కలనై న వలదంచు*కలిమాయసంగంబు
 పలుమారు మదిలెస్స*పలుకుమార్చ్య
 తలలేని చలనంబు*గలభ్రాంతివిడ నాడు
 మిలమీదనిఖిలంబు*కలవరంబు
 అలనాడు బుధులెల్ల*మలమూత్రముల కొంప
 వెలి జేసి కులగోత్ర*ములను బొసి
 పెలలేనినిర్మలా*చలభావమున జేరి
 బలువైన విశ్రాంతి*బడయుచుండి

తే. తెలివి లేనెడ గన నేరఁమలఘమనము

వలువు రెరుగుటకును సాధ్యఁపదవిగాదు

సలలితంబుగ విలసిల్లుఁసాఖ్యగతిని

తెలిసిపొందుమా వేవేగఁధీరతాత్మ.

32

క ం దా ర్థ ము లు .

1. కొందరు గురువులు ప్రకృతిని యుండుని భ్రమనరులు
మోసమొందెదరనుచున్ | అదంబలరగ నితరుల | సందేహ
ముబాపురీతి | యుందురోమనసా • వారలె వ్యసనమొందు
దురేమనసా • సందులేనత్యాస | నొందుచును నిత్యమొం
దుజూచిన భవబంధము విడువక | యుందురోమనసా • వా
రలె వ్యసన మొందుదురే మనసా॥
2. ఊరక వారీరలు చుహి | నేరరు వేదాంతులనెడి పేరొం
దుటకై | ధీరులు దెల్పినరీతిగ | చోరులు బల్కెదరు వేష |
ధారులే మనసా • అద్భుత డంబాచారులే మనసా • దా
రిదెలియక బహు | క్రూరకృత్యములు | చేరినల్పెదరు విస్తా
రమైనకలుష | ధారులే మనసా • అద్భుతడంబా చారులే
మనసా॥
3. పరనిందాత్మస్థుతియును | మరువక జపించు కపటగుహ
వులబోధల్ | తెరవని నమ్మిన భృత్యులు | దరిజేరరుచెడుట
సత్య | మెరుగవె మనసా • కలనై నను సరిగా నోమనసా •

తిరుగ జన్మములేని । మరుగుజూపెనమని । తరుగని దుర్గ
తిపెరుగ జేతురువ్యర్థ । మెరుగ వెనునసా • కలనై నను సరిగా
నోమనసా॥

4. ఇప్పటి గురువుల శకునము । నొప్పుగ భావించు మను
జులెప్పటికైనన్ । తప్పక చెడెదరె శస్సును । త్రుప్పనుచది మ్రిు
గురీతి మెప్పుగాదోమనసా • ప్రియులను వెడకి చెప్పవే మన
సా • విప్పిజూపరుమాదు । గుప్పెడలోద్రన్య । కుప్పగలదని
యేను అప్పదీర్చలేరు । మెప్పుగాదోమనసా • ప్రియులను నెన
కి చెప్పవేమనసా॥

5. అచ్చునునది చాకాయెను । బిచ్చపుగ్రాధంబులెల్లజొచ్చె
నుభవిలో । చచ్చుడు గురువరులందుకు । ముచ్చటగాదగిన
వారె హెచ్చిరోమనసా • ఛీ, ఛీ, మోసపుచ్చునోమనసా •
మచ్చిక లేనట్టి । రచ్చనుచేపట్టి । మెచ్చులుకో రేరువిచ్చలవి
కివారు । హెచ్చిరోమనసా • ఛీ, ఛీ, మోసపుచ్చునోమనసా॥

6. అస్థిరమందురు జగమును । ప్రస్తుతగురువరులుజాల జాస్తి.
గభవిలో । అస్థిరమస్థిరమనినెడ । సుస్థిర జ్ఞానంబుగలదెనాస్తి.
ప్రానునసా • అచటచట నెడకిరోస్తి నోమనసా • రాస్తానెరిగిన
నారు । మూస్తారు తమనోరువాస్తవముగతీగు చూస్తి మిత
రపోరు । నాస్తి ప్రానునసా • అచటచట నెడకి రోస్తి నోమన
సా॥

7. ఓటిద నెరి గుండియు మది | చేటగు సంసారమందు కూట
మితోడన్ | తీటాదల జేసుకొనెదరు | కాటిని బ్రతిమాలుకొరకు
బోటులోమనసా • అట్లనదగు ముమ్మాటికోమనసా • ఆటగసా
లీడు | గూటిలోబడియిగ | కాటు కొందినపిదపమాటాడకే
ప్పును | బోటులోమనసా | అట్లనదగు ముమ్మాటికోమనసా ||
8. పిల్లులుగ్రుడ్డివి యగుట చె | కొల్లులుగనుతరుముయెలుకపిల్ల
లుగూడన్ | చిల్లరవృత్తులుసహితము | అల్లరిచేయుటకుసాగు
మెల్లగమనసా • పలువిధములకల్లరిమనసా • యుల్లముభ్రాం
తియై | దొర్లుచునుండుట | మల్లిజన్మమునకు వెల్లిరావడ
మాను | మెల్లగ మనసా | పలువిధముల కల్లరి మనసా ||
9. పాపము పుణ్యంబునెదరు | పాపము పుణ్యంబుద్వయము
పాపంబనుచున్ | బాపంబెరుగరు పుడమిని | పాపముహరియిం
చుటెట్లు పాపమోమనసా • పాపము జడస్వరూపమో
మనసా • వీపున గలదాని | మాపుజేయబూని | తాపమునొం
దేరు పాపాత్ములందరు | పాపమోమనసా • పాపము జడస్వ
రూపమో మనసా ||
10. ఆశను గోసినమనుజుడు | బాసినవాడగును దుఃఖపాశము
లెల్లన్ | మోసము జెందునె విషయ ప్రకాసుండై యుండ
డెచట వాసిగమనసా • యతడె పరదేశి కుడిో మనసా • లేక
మైనజడవి | లాసములంటునే | నాశన మగు లౌక్య వాస
నవారణము | వాసిగ మనసా • అతడెపరదేశికుడిో మనసా ||

త ప్ప ప్ప ల ప ట్టి క .

నేడి	పంక్తి	తెప్ప	ఒప్ప
5	7	కలకాలము నుండును	కలకాలముండును
10	1	జాడగనుగోని	జాడగనుగోని
11	5	బుద్ధిలోనుండ	బుద్ధిలోనుండ
13	7	అశ యుంపిడో	
,,	17	భాగ్య మొసగె	భాగ్య మొసగె
14	15	చోద్యమవుచు	చోద్యమగుచు
17	14	పూరకచెడదవు	పూరకచెడదవు
24	4	పున్నస్థితులను	ఉన్నస్థితులను
41	17	ఎన్నువులు	ఎన్నువులు
43	19	దుఃఖము	దుఃఖము
46	11	యెప్పడు	యెప్పడు
47	5	లేనప్పడది,	లేనప్పడది
50	14	దృష్టాంతర మేమన	దృష్టాంతి మేమన
55	2	ఇందుకు	ఇందునకు
56	4	మరవక	మరువక
58	2	అందుకు	అందునకు
61	1	నిష్టాగరిష్ఠు	నిష్టాగరిష్ఠు
64	5	ద్వేషముచేతను,	ద్వేషంబులచే
68	16	నిర్మలాత్మ,	నిర్మలాత్మ
,,	20	వితులమిత్ర)	విమలమిత్ర)

పృథ్వీ

రు. అ. పై.

• కాళీప్రసాదిని (శ్రీ జ్ఞానమాంబగారి పఠముతో) 0—1—0

• విజ్ఞానామృతము:— థ క్తిజ్ఞాన వైరాగ్యములను బోధించును 0—1—0

• శ్రీ రంగావధూతలవారి దివ్య జీవితము, జ్ఞానబోధ (మోక్ష దామకము) 0—4—0

• శ్రీ మహాదేవి సత్యవతి చంద్రకథ 0—0—8

శ్రీ రంగావధూతలవారి జ్ఞానబోధావళి:—(శ్రీ రంగావధూతల వారిచే శిష్యులైన నీతిబోధకమగు కీర్తనలు, పద్యములు, వచనము.) 0—4—0

జ్ఞానోదయ డైరీ:— ఇది అన్ని సంవత్సరములకు నుపయుక్తమై మహాత్ముల జ్ఞానవాక్య పూరితమై మోక్షదాయకమగు డైరీ. 0—8—0

పరసాధని పఠము:— 0—0—3

కుమార సుగుణబోధిని:— బాలరకు హితోపదేశము (ఇదియొక సత్సాధనచే వ్రాయబడినది) 0—1—0

వలయువారు:— ఆత్మార్థి రామమోహనరాయ్, గుంటూరు లేక ఆత్మార్థి జగన్మోహనరాయ్, బందరు అని వ్రాసి తెప్పించు కొనవలయును.

• ఈమార్కు వేయబడిన పోర్టుములు శ్రీ జ్ఞానమాంబగారిచే రచియింప బడియె.

10773'

